

Makitibi ki Pol ndangi adi Rom je

Ta ki do makitibi ti ki Pol ndangi adi Rom je

Bal ngay al go koy Jəju ti, ki kje lo koy ti, dije əli təkɪ Jipi je madi ki təli njé kun go Kirisi, tə Akilasi je ki Pirisil je kin, iləi ngirə kilə mbe Poy Ta ki Maji Rom ti. Rom ə e 6e bo ki e do made je ti dokagilo kobe ti la dije ki Rom ti. E be ə, lo ki Pol isi ilə mbe Poy Ta ki Maji Siri ti, ki Girəsi ti, njé kaw-naa je indəi ngirəde Rom ti ngata. NGA ningə, təkɪ Luwə əl-n Pol kadi aw biti ki dəbəy dənangi ti, Pol un ndune kadi n-aw Rom ti par al, nə kadi n-aw biti Esipay ti. Ningə Pol aw mba ləne kin ə se aw al wa ka dəw gər. Nə kadi ində-n do mba ka kin dana, ndangi makitibi kin adi njé kaw-naa je madi ki isi kaw-naa me kəy ti la Akilasi əi ki Pirisil (1.7; 16.3-5).

Me makitibi ti ki Pol ndangi kin, ingə rəbi əl-n njé kaw-naa je ki Rom ti ay njay adi-de gəri kee nje kaw kilə ki rə dije ti ki əi Jipi je al. Ningə ta ki Pol əl-de ə nə: «Poy Ta ki Maji kin e tɔgi la Luwə ki kadi aji dəw ki adi mene Jəju Kirisi. Kaji ki ilə ngirəne do Jipi je ti kəte, taa re tɛɛ-n do dije ti ki əi Jipi je al» (1.16) kin, kaw do ta je pəti ki Pol əl dije ki dangi dangi naa ti.

Ta ki do kulə noji ti ki kadi to dan Jipi je ti ki dije ki əi Jipi je al ə e ta ki bo ngay ki rə dije ti ki dəsəy ki njé kun go Kirisi. Ningə ta kin j-ingə me makitibi je ti ki rangi ki Pol ndangi tɔ, tə makitibi ki ndangi adi Galati je be kin. Pol ɔr go rəbi ki Luwə aji-n dəw ki ra ra ki tae tɔ ə un mene ade, adi ay njay tɔ (1.18; 8.39).

Go ti, Pol ilə jine dɔ mbati ti ki dam Isirayəl je madi mbati Kirisi ngon kagi lo ki ndəy be. Əl təkɪ mbati Kirisi ləde kin a asi kadi ilə kagi nɔ ndigi ra ti lə Luwə al (9-11). Ningə ki ɓasine kin, maji lə Luwə ki tɔji ki rɔ dije ti ki əi Jipi je al kin, to kadi dije gəri təkɪ Luwə ɓar dəw ki ra kadi isi ki dɔne taa kisi ki ta dangi mbata ti lie (12.1-15.13).

Pol tɔl ta makitibi ləne ki ta kaw mba lie ki ɓəy ti dɔnangi ti ki Rom nim ki ta kuwə ji-naa nim (15.14-16.27).

Dəw ki ilə rəne tidə makitibi kin maji, a oo ndigi ra lə Luwə ki mba kaji gin dije pəti ki dɔnangi ti kin kadi e ne ki əti ɓəy ngay. Ningə a aw səde kadi əi ka awi nɔ Luwə ti ki ngame ki rɔjeti, ki sɔbi kadi j-aw-n nɔ Luwə ti.

Kuwə ji-naa

¹ Mi Pol ki ɓəə kilə lə Jəju Kirisi ə m-ndangi ta kin m-adi səsi. Mi ki Luwə ɓar-m tə nje kaw kilə, ində-m ta dangi mba kadi m-ilə mbe Poy Ta ki Maji lie.

² Poy Ta ki Maji ki Luwə ində ta njé kəl ta ki tae ti kəte, adi əli tae me makitibi ti lie ki ay njay✧.

³ E Poy Ta ki Maji ki oji dɔ NGone ki oji-e gin ka ti lə ngar Dabidi✧.

⁴ Adi e ɓaɓe ləje, Jəju Kirisi, ki Luwə un dɔe taa tə NGonne, ki tɔgi lə NDil Luwə, loki jii-n taa dan njé koy je ti.

⁵ E ki takul Jəju Kirisi ə, Luwə ra-n səm maji adi m-təl-n nje kaw kilə lie mba kadi dije pəti ki dɔnangi ti ne, adi-e-n mede, təli rɔde go ta ti lie kadi tɔe ɓa-n.

⁶ Səi ka səi mbo dije ti kin tɔ. Səi dije ki Luwə ɓar səsi kadi səi dije lə Jəju Kirisi.

✧ 1:2 Ejay 52.7; 61.1 ✧ 1:3 Mt 1.1

⁷ Səi pəti ki isi Rom ti, ki Luwə ndigi səsi ə ɓar səsi tə dije ləne, kadi me-maji ki kisi-maje lə Luwə ki Bawje əi ki Babe ləje Jəju Kirisi e səsi naa ti.

Pol ndigi ngay kadi n-aw n-oo njé kadi-me je ki Rom ti

⁸ Ne ki dəsəy, m-ra oyo Luwə ləm me tə Jəju Kirisi ti ki mbata ti ləsi pəti. Tado dije əli ta ki dɔ kadi-me ti ləsi ki dɔ duniya ɓa pəti.

⁹ Luwə ki m-isi m-ra kilə ɓəə lie ki me ki kare, ki go rəbi kilə mbɛ Poy Ta ki Maji lə NGone, asi kadi a ma naji ləm. E gər maji təkɪ m-isi m-əl ta ləsi ki dɔkagilo je pəti.

¹⁰ Ningə m-isi m-dəje ki ndɔ je pəti, kadi re e ndigi lie ə, kadi adi-m ta rəbi adi m-aw-n rəsi ti.

¹¹ M-ndigi ngay kadi m-aw m-o səsi, m-adi səsi kadi-kare lə NDil Luwə ki kadi ra səsi adi ingəi me kadi-me ti ləsi.

¹² Taa, kisije naa ti, a ra kadi kadi-me ki kare ki j-awi, j-a j-iləi dingəm me naa ti yo ki ne.

¹³ NGakom je ki dāne ki ki dingəm, m-ndigi kadi igəri təkɪ, m-sangi rəbi ngay kadi m-aw rəsi ti, nə bitɪ ɓone ka m-ingə rəbi al. M-ndigi kadi m-aw, adi m-ingə kandi kilə rəsi ti təkɪ m-ingə-n rɔ ndəgi dije ti ki dɔnangi ti ne kin be tɔ✧.

¹⁴ Sɔbi kadi m-ində kəmm go dije ti pəti, njé kəm tɛɛ je ki njé kəm tɛɛ al je, njé nɛ gər je ki njé nɛ gər al je.

¹⁵ E mbata kin ə, m-ndigi ngay kadi m-aw m-ilə səsi mbɛ Poy Ta ki Maji, səi ki isi Rom ti tɔ.

¹⁶ Tado mi Pol, rəm səl-m al kadi m-ilə mbɛ Poy Ta ki Maji. Poy ta ki Maji kin e tɔgi lə Luwə ki kadi

✧ 1:13 Knjk 19.21

aji dɔw ki adi mene Jəju Kirisi. Kaji ki ilə ngirəne dɔ *Jipi je ti kəte, taa re tɛɛ-n dɔ dije ti ki əi Jipi je al.

¹⁷ Ki rɔjeti, Poy Ta ki Maji tɔji rəbi ki Luwə tidə-n dije ki adi-e mede dije ti ləne. E ki go rəbi kadi-me təkɪ makitibi lə Luwə əl-n ə nə: «Dəw ki Luwə tide dɔw ti ləne ki go rəbi kadi-me lie, a isi ki dɔne taa*.»

Majal lə dije ki əi Jipi je al

¹⁸ Luwə isi dɔrɔ ti taa nu, tɔji wongi ləne dɔ dije ti ki njé ra majal, njé ra nə ki go rəbe ti al. Kilə rade je ki majal uti dɔ nə ki rɔjeti.

¹⁹ Kilə ra Luwə to ki taga wangi kadi dɔw gər. Luwə wa tɔji dije kilə rane ki taga.

²⁰ Təkɪ rɔjeti, lo kilə ngirə kində nə je ti nu, nə je ki to rɔ Luwə ti, ki dɔw oo-de ki kəmne al, ki tɔge ki bitɪ ki nɔ ti, ki kee Luwə, nə je kin toi ki taga me kilə rae ti kadi dɔw gər ki nə gər ki aw-n dɔne ti. Adi nə ki kadi me Luwə a səl-n dɔ dɔw ti goto.

²¹ Dije gəri Luwə maji, nə mbati kadi əsi kure nim, mbati təl ki oyo kade nim, təkɪ sɔbi kadi raii. Tagade ur-de wale yo, nə gər ləde goto, adi iləi rɔde me lo ki ndul ti.

²² OOi rɔde tə njé gosi je, nə təli mbə je.

²³ Kadi əsi məkəsɪde nangi nɔ Luwə ti ki nje koy al ningə, əsi məkəsɪde nangi nɔ nə je ti ki dije rai-de tə bana kəm dije ti ki ndɔ madi ə a gotoi, təli-de yəl je ti, təli-de da je ti ki njade e sɔ, ki njé ki nje kagi nangi.

²⁴ E mbata kin ə, Luwə iyə-n-de me nə ra je ti ki majal ki mede ndigi, adi iləi rəsəl dɔ rɔde ti əi je wa.

²⁵ Uni nə ki rɔjeti lə Luwə mbəli nə ki ngom. Ningə əsi dɔde nangi nɔ nə je ti ki Luwə ində-de kin

☆ **1:17** Abakuki 2.4

yo, ə iyəi Luwə ki nje kində ne je, ki kəsi-gon e lie biti ki nō ti kin. *Amen.

²⁶ E mbata kin ə, Luwə iyə-n-de me ngur darə ti ki to rəsəl. Nede je, iyəi ta sangi-naa lə dəne ki dingəm ki go rəbe ti, ə təli nayi-naa ta sangi-naa ti ki go rəbe ti al.

²⁷ Dingəm je ka iyəi taa sangi nede je, ə nayi-naa ta sangi-naa ti dandə əi je wa. Rai ne ki kəbi ki naa, adi ingəi ne kigə go kilə rade ki ur səde wale.

²⁸ Loki mbati kadi n-gəri rəbi lə Luwə, Luwə iyə-de adi uni rəbi ki go ne gər ti ləde ki rugi, ki asi kadi ər-de ta rəbi al. Lo kin ti, isi ta ne ra ti ki kadi dəw ra al.

²⁹ Ne ra ki dana al rosi mede, əi njé ra majal je, əi njé ra kəm-nda ne lə dije, əi njé me ndul je, jangi rosi mede, əi njé təl dije, əi njé kəl, njé kədi dije, ne rade e ki go rəbe ti al, əi njé tətəi ta də dije ti,

³⁰ əi je wa isi əli ta ki majal də-naa ti, əi njé bə je lə Luwə, njé ta ki to, njé kun dəde taa, njé kəji rəde, mər ta ləde pətəi e də majal ti ki ra, əi njé tə rə njé koji-de je,

³¹ ne gər ləde goto, əi dije ki ooi to mindide al, əi dije ki usi-de də dəw ti al, taa ooi kəm-to-ndoo lə dəw al tə.

³² Gəri ta ki gangi lə Luwə maji, kadi dije ki njé ra ne ki be kin, əi dije ki asi ta koy, nə toi ta ra ti par par. Ningə e əi je wa par ə rai al, nə dije ki rangi ki isi rai ka, ndigi səde də ti tə.

2

Ta ki gangi lə Luwə

¹ I ki isi gangi ta də madi je ti, re ij-n nə nə ka, dəw a iyə go kə adi al, tadə isi gangi ta də dije ti ki njé ra

ne je ki majal, na kilə rai to tə kilə rade be tə. Adi ta ki isi gangi kin, isi gangi ta də rəi ti i wa.

² Ji gər maji, kadi Luwə isi gangi ta, ki go rəbi ki dana, də dije ti ki njé ra ne je ki majal ki be kin.

³ NGa j ki isi gangi ta də dije ti ki njé ra ne je ki majal, ningə isi ra ne je ki isi rai ka kin tə kin, kadi o ə nə, j a goto me ta ki gangi ti lə Luwə, al.

⁴ I, isi kidi ra maji lə Luwə ki əti bəl, ki kore me lie, ki kisi də ti lie, ki kanji kadi igər tək, ra maji lie kin isi əsi kadi iyə rəbi ne rai je ki majal kə.

⁵ Isi ta ra me ngə ti, imbat ikyə rəbi ne ra ki majal kə. Lo kin ti, isi kaw wongi ki pangilae al dəi ti, isi nginə-n ndə ki, Luwə ki nje gangi ta ki dana, a re-n kadi əji-n wongi ləne də dije ti ki njé ra ne je ki majal.

⁶ Luwə ki nje kigə dəw ki ra kirə kilə rae☆.

⁷ Dije ki uwəi təgide ba me ne ra ti ki maji, isi sangii təba, ki kəsi-gon, ki isi sangi kadi n-oyi al, Luwə a adi-de kisi ki də taa ki bit i ki nq ti.

⁸ Nə njé ki njé kur wale, njé tə rə ta ki rəjeti, ə təli rəde go ne ra ti ki dana al, Luwə a mbati-de, a adi wongi lie ki bo osi dəde ti.

⁹ A adi me-kə ki bəl a ra dije pəti ki njé ra majal. A ilə ngire də *Jipi je ti bəy taa re-n də dije ti ki əi Jipi je al ti.

¹⁰ Ningə dije ki njé ra maji, Luwə a adi-de təba, ki kəsi-gon, ki kisi-maje. A ilə ngire də Jipi je ti bəy taa re-n də dije ti ki əi Jipi je al.

¹¹ Tadə kər kəm naa goto rə Luwə ti.

¹² Dije ki əi Jipi je al ki rai majal ki kanji gər ndu-kun lə *Moji, a tuji ki go lo gər-e ti al wa kin tə, nə Jipi je ki gəri ndu-kun lə Moji bəti ə rai majal, ndu-kun

☆ 2:6 5: Soponi 1.14-18; 2.2-3

a gangi ta dɔde ti tɔ.

¹³ Ningə, e njé ki isi ooi ndu-kun mbide ti be par ba Luwə isi ɔr ta dɔde al, nə əi njé ki isi ooi, ə tɔli rɔde go ti ə, Luwə isi ɔr ta dɔde ti.

¹⁴ Di je ki əi Jipi je al, ki gəri ndu-kun lə Moji al, nə isi rai ne ki ndu-kun dɔji, ki kanji gər kin, əi je wa əi ndu-kun ki nje gangi ta dɔ rɔde ti.

¹⁵ Me lo ti kin, tɔji kadi, ne ki ndu-kun dɔji kadi dəw ra kin, e ki ndangi ngamede ti. Ningə, mede ki isi uwə-de ki ta ka ma naji dɔ ta ti kin, taa gangi ki isi gangi ta dɔ rɔde ti je, isi ɔr ta dɔ rɔde ti je kin ka ma naje tɔ.

¹⁶ Ningə təkɪ mbɛ Poy Ta ki Maji ki m-isi m-ilə, əl-n, e kin ə e ne ki a ra ne ndɔ ti ki Luwə a un Jəju Kirisi kadi a gangi-n ta dɔ ne je ti pəti ki di je bɔyɔi mede ti.

Jipi je ki ndu-kun lə Moji

¹⁷ Ningə j̄ ki isi bar rɔi Jipi, ki a dɔ ndu-kun ti nga, rɔi isi nəl-i dɔ Luwə ti ləi;

¹⁸ ki igər ne ki e ndigi lie maji, ndu-kun ndoi ne kadi ikɔti ne ki maji dan ki majal ti.

¹⁹ I o rɔi maji ngay kadi asi kər njé kəm tɔ je ta rəbi, o rɔi kadi j̄ kunjɪ lə di je ki ai lo ki ndul ti,

²⁰ j̄ nje ndo ne njé ne gər al je, nje ndo ne ngan je ki du. I isi ra ne je kin be, mbata o kadi me ndu-kun ti, ingə ne gər, ki ta ki rɔjeti ngata.

²¹ I isi indo ne di je, nə asi kadi indo rɔi j̄ wa al, isi ilə mbɛ kadi di je bogi al, ə j̄ wa isi bogi.

²² Isi əl di je kadi sangi-naa kaya ti al, nə j̄ wa isi sangi dəne je ki lo kaya ti, isi əl ta lə yo je ki ra majal, ə isi ikə ne me kəy ti ləde.

²³ Isi ira rənəl dɔ ndu-kun ti, nə isi al dɔe, adi imbatɪ kəsi-gon Luwə.

24 Lo kin ti, tæki ndangi me makitibi ti læ Luwə, dije ki əi *Jipi je al isi əli ta ki mal dɔ Luwə ti mbata kilə rasi səi ki səi Jipi je[☆].

25 Ningə kadi igəri maji tæki kijə mətɪ e ne ki ndae to, lokɪ dæw isi təl rone go ndu-kun ti, nə lokɪ itəl rɔi go ndu-kun ti al ə, səi ki dæw ki ijə mətine al, asi-naa.

26 Kin ə dæw ki ijə mətine al, təl rone go ndu-kun ti ə, Luwə a oo-e tə dæw ki ijə mətine.

27 Dæwe ki ijə mətine ki go darɔ ti al, nə təl rone go ndu-kun ti kin, a gangi ta dɔi ti. A gangi ta dɔi ti, j̄ ki aw ki ndu-kun ki ndangi me ji ti, taa ijə mətɪ tɔ, nə itəl rɔi go ndu-kun ti al kin.

28 Tæki rɔjeti, ke Jipi, e ba gidi ti taga ne al, taa kijə mətɪ e me ndaji ki rɔ ti kin al tɔ,

29 nə ke Jipi ki rɔjeti e me ti kəy. Ningə kijə mətɪ, e kijə mətɪ ki ngame ti. E kijə mətɪ ki j̄ rɔ NDil Luwə ti, bi me ndu-kun ti ki ndangi al. Dæw ki ki ijə mətine, e dæw ki ingə toji ki rɔ Luwə ti bi rɔ dije ti al.

3

Dæw ki dana goto

¹ Ke Jipi, maje to ti, kijə mətɪ, ndae to ti.

² Maje e ngay me ne je ti pətɪ, tadɔ, e *Jipi je ə Luwə ilə ta læne jide ti kəte.

³ Ə re ki madi je ai dɔ njade ti al ə, ka dɔ nja ti al læde a ra kadi Luwə yətɪ ndune al.

⁴ Luwə a yətɪ ndune al jagi! Ningə sɔbi kadi Luwə e nje kəl ta ki rɔjeti, ə dije pətɪ əi njé kəl ta ki ngom, tæki ndangi me makitibi ti əi nə:

«Sɔbi kadi dije gəri ka dana læi me ta kəli ti,
A re awi kadi gangi ta dɔi ti ə,

☆ 2:24 Ejay 52.5

Kadi ta uwəi al, kadi iteē me ti✧.»

⁵ Kin ə re majal ki j-isi ra, tɔji kadi Luwə e dəw ki dana ə, dəw oo ta ki kadi j-əl al. Kin ə re Luwə ingə tɔba me majal raje ti, ə a noo ra səje wongi ə, e dəw ki rɔjeti al. M-əl ta kin be ki go koe ti lə dəw.

⁶ Ningə kadi igəri təki, Luwə e dəw ki dana al, al jagi. Kin ə Luwə e dəw ki dana al ə, a asi kadi gangi ta dɔ duniya ti al.

⁷ Ningə kin ə, kadi me ta ngom ti ki isi teē tam ti, ta ki rɔjeti lə Luwə teē ki taga, kadi Luwə ingə-n tɔba ə, gine e ri ə kadi dəw a gangi ta dɔm ti tə nje ra majal bəy ə?

⁸ J-a j-əl ki kəte par j-ə nə: «Ji rai majal j-adi ne ki maji teē me ti.» Təki dije madi indəi ta dɔm ti əi nə: mi ə m-ə nə ji ra majal kadi ne ki maji teē me ti ka kin be. Dijee ki əli ta kin asi ta kadi dəw gangi ta koy dɔde ti.

⁹ Ningə e ne ki kadi dəw əl-n ə nə: je ki je Jipi je, j-itə ndəgi dije al. J-itə-de al, ningə j-əl ta dɔ ti ngata j-ə nə: Jipi je ki dije ki əi Jipi je al, pəti, əi gin tɔgi ti lə majal.

¹⁰ Təki makitibi lə Luwə əl-n ə nə:
«Dəw kare be ki kadi e dəw ki dana goto.

¹¹ Dəw kare be ki kadi gər ne goto,
Dəw kare be ki kadi sangi Luwə goto.

¹² Pəti iyəi rəbi ki maji, ndəmi rəbi.
Dəw kare ki nje ra maji goto✧.

¹³ Rəbi mindide to tə ɔe nin ki tae to tagira be,
NDonde e ndon kəl ta ki ngom,
NDa tade rosi ki kəngi li✧,

¹⁴ Isi mani dije man ki to kəl tae al,

✧ 3:4 Pa je 51.6 ✧ 3:12 10-12: Pa je 14.1-3; 53.2-4 ✧ 3:13 Pa je 5.10

Tade ati kanana dɔ dije ti✧.

15 NJade e nja kay law ki lo tɔl ne ti,

16 Lo ki dɛi ti ɔa, dɔ njade e ne ki tuji ki me-ko.

17 Əi dije ki gəri rəbi lapiya al✧.

18 Bəl Luwə ki ndəy goto mede ti✧.»

19 Ji gər kadi ne je pəti ki ndu-kun əl, əl dije ki əi gin ndu-kun ti, mba kadi ta dəw madi tɛɛ əl ta dɔ rəe ti al, ə kadi dije pəti gəri go majal je ləde nɔ Luwə ti.

20 E mbata kin ə, dəw ki Luwə a tide dəw ti ləne ki go rəbi təl rɔ go ndu-kun ti goto✧. MBata ndu-kun to mba kadi ɔji dije adi gəri ne ki ɔari-e majal.

Luwə tidə dije, dije ti ləne ki go rəbi ka dɔ nja ti lə Jəju Kirisi

21 Ki ngəsine kin, Luwə tɔji-je go rəbi ki tidə-n dije, dije ti ləne✧ ki kanji ndu-kun. Ningə e, ndu-kun lə Moji ki njé kəl ta je ki ta Luwə ti mai naje.

22 Luwə tidə dije, dije ti ləne ki go rəbi ka dɔ nja ti lə Jəju Kirisi. Ta rəbi kin to mbata ti lə dije pəti ki adi mede Jəju Kirisi, tadɔ dije pəti asi-naa.

23 Dije pəti əi njé ra majal je, adi tɔɔa lə Luwə nal-de.

24 Nə Luwə tidə-de dije ti ləne kare, ki kanji kadi ugəi ne madi. E ki go me-maji ti lie, me tɔ Jəju Kirisi ti ki taa-de gin tɔgi ti lə majal ilə-de taa.

25 E Jəju Kirisi ə, Luwə un-e tə ne kigə dɔ majal, me məse ti ki ay, ki go rəbi ka dɔ nja ti lie. Luwə ra be mba kadi tɔji-n ne ra ki dana ləne, mbata majal je ki dije rai-de kəte, tidə goe al,

26 dəkagilo kisi dɔ ti lie. Luwə tɔji ne ra ki dana ləne dəkagilo ti ki ɔone, mba kadi e-n nje ka dana,

✧ 3:14 Pa je 10.7 ✧ 3:17 15-17: Ejay 59.7-8 ✧ 3:18 Pa je 36.2

✧ 3:20 Pa je 143.2 ✧ 3:21 1.17

taa kadi tidə-n dije ki indəi mede də me-maji ti lə Kiriisi, dije ti ləne tə.

²⁷ Ne kare ki kadi dəw ində-n gune goto, mbata ne ki Luwə a də ti, e təl rə go ndu-kun ti al, nə e kadi-me Jəju Kiriisi.

²⁸ Ji gər maji kadi Luwə tidə dəw, dəw ti ləne ki go rəbi kadi-me Jəju Kiriisi, bi e ki go rəbi təl rə go ndu-kun ti al.

²⁹ Luwə e Luwə lə *Jipi je par al. Ki rəjeti, e Luwə ləde par al, nə e Luwə lə ndəgi dije pəti tə.

³⁰ MBata Luwə e kare ba. E ə tidə Jipi je dije ti ləne ki go rəbi kadi-me Jəju Kiriisi nim, a tidə ndəgi dije, dije ti ləne ki go rəbi kadi-me Jəju Kiriisi nim tə.

³¹ Loki j-adi meje Kiriisi kin, təji kadi nda ndu-kun goto al. Lo kin ti, ji təji kadi ndae e ngay tə ke yo.

4

Luwə tidə Abirakam dəw ti ləne

¹ Kadi j-əl ta lə kaje *Abirakam ba, ne madi ki ingə ki go təge ti e wa goto.

² Kin ə Luwə tidə Abirakam dəw ti ləne ki takul kilə rae je ə, asi kadi Abirakam a ində-n gune wa, nə a ində gune nə Luwə ti al.

³ Tado, ta ki makitibi lə Luwə əl ə to kin: makitibi lə Luwə əl ə nə: «Abirakam adi mene Luwə, ə Luwə tide dəw ti ləne✧.»

⁴ Ningə ne kare, dəw ki ra kilə ingə-n ne kigə go ji, ne ki ingə kin, ingə kare al, nə e ne ki ingə to kilə ti ki ra.

⁵ Kin ə dəw ra kilə madi al, nə adi mene kadi Luwə e nje tidə dəw ki nje ra majal dəw ti ləne ə, Luwə a tide dəw ti ləne, ki go kadi-me Luwə ti.

✧ 4:3 Kilə ngirə ne je 15.6

⁶ E be ə, *Dabidi un-n ndune ki taa əl-n ta lə maji ki j rə Luwə ti re ki də dəw ti. Adi e dəw ki Luwə tide dəw ti ləne ki kanji go kilə rae je.

⁷ Dabidi ə nə: «Dije ki Luwə iyə nē rade je ki go ti al kə,

Luwə bər majal je ləde kə, əi njé maji-kur je.

⁸ Dəw ki Luwə tidə majal lie dəe ti al e nje maji-kur✧.»

⁹ Maji kin e mbata lə njé kijə mətɪ par al, nə e mbata lə njé kijə mətɪ al je tə. Tado j-əl j-ə nə: Luwə tidə Abirakam dəw ti ləne ki takul kadi-me lie.

¹⁰ Ə se nē kin ra nē dəkagilo ti ki ra wa? Se e kəte nō kijə mətɪ Abirakam ti ə se e go ti wa? Nē kin ra nē kəte nō ti, bi e go ti gogɪ al.

¹¹⁻¹² Ningə kijə mətɪ re go ti gogɪ tə ndaji, ki kadi tɔji təkɪ Luwə tidə Abirakam dəw ti ləne, ki takul kadi-me ki adi mene, dəkagilo ti ki ijə-n mətine al bəy. Lo kin ti, dije ki ijəi mətide al ka Luwə tidə-de dije ti ləne nim, dije ki ijəi mətide ka tidə-de dije ti ləne nim tə. Ningə Abirakam təl baw dije pətɪ ki ijəi mətide al, ki adi mede, taa təl baw dije ki ijəi mətide tə. Adi əi njé je ki uwəi kul kijə mətɪ par al, nə uni də nja bawje Abirakam ki un, ə adi mene Luwə kəte nō kijə mətine ti kin✧.

Luwə un mindine mbata ti lə dije pətɪ ki adi-e mede

¹³ Luwə un mindine adi *Abirakam ki dije ki gin koji ti lie təkɪ dənangi e nē nduwə ləde. Ningə e ki mbata təl ba Abirakam təl rone go ndu-kun ti al, nə e ki mbata tidə ki Luwə tide dəw ti ləne ki go rəbi kadi-me Luwə✧.

✧ **4:8** Pa je 32.1-2 ✧ **4:11-12** Kilə ngirə nē je 17.9-14 ✧ **4:13** Kilə ngirə nē je 12.2-3; 17.4-6; 22.15-18

14 Kin ə re ne nduwə kin e mbata ti lə dije ki njé təl rəde go ndu-kun ti par ningə, nda kadi-me goto, taa kun mindi lə Luwə ka təl ne ki kəme goto tə.

15 Tadə ndu-kun ə e nje re ki wongi lə Luwə. MBata lo ki ndu-kun goto ti, kal də ndu-kun ka goto ti tə.

16 Lo kin ti, ne maji ki Luwə un mindine kadi n-a n-adi dəw kin, dəw a ingə ki go rəbi kadi-me Luwə. Be mba kadi e ne kadi-kare ki Luwə adi, ki ndae to ti mbata lə dije pəti ki adi mede tə Abirakam be, bi mbata ti lə dije ki njé təl rəde go ndu-kun ti par al. Abirakam ki e bawje je dije pəti.

17 Makitibi lə Luwə əl ta də Abirakam ti ə nə: «M-ra-i tə baw dije ngay ki dənangi ti ne[☆].» Abirakam e bawje ta kəm Luwə ti ki ade mene. Luwə ki nje kadi njé koy je ii lo koy ti, ki nje kadi ne je ki kəte gotoi, toi.

18 Abirakam adi mene Luwə, adi təl baw dije ngay ki dənangi ti ne təkə makitibi lə Luwə əl-n ə nə: «Gin dije ləi a bayi-naa tə mee je ki dərə ti be[☆].» Lo kin ti, ne ki kadi dəw ində mene də ti goto, nə Abirakam aw ki kində me də ti.

19 Abirakam aw ki bal ki asi basi ki bu kare, ningə gər kadi n-təgi, təgine goto, taa nene Sara ka e kuji tə, nə go lo kin al, adi mene kadi kun mindi lə Luwə ki un kin a ra ne[☆].

20 Abirakam ilə kadi-me ləne kə al, taa mee təsi də kun mindi ti lə Luwə al tə. Ingə təgi tə kingə me kadi-me ti ləne, ilə-n təji də Luwə ti.

21 Ningə gər dəne ti maji ngay kadi ne ki Luwə un mindi kadi n-ra kin, aw ki təgi kadi a ra-n.

☆ 4:17 Kilə ngirə ne je 17.5 ☆ 4:18 Kilə ngirə ne je 15.5 ☆ 4:19 Kilə ngirə ne je 17.1, 15-22

22 E mbata kin ə, Luwə tidə-n Abirakam dəw ti ki dana.

23 Ningə loki makitibi ə nə: «Luwə tidə Abirakam dəw ti ki dana,» kin, e ki mbata lə Abirakam ki karne par al.

24 Nə e ta ki səbi dəje tə. Je ki kadi Luwə a tidə-je dije ti ki dana, ki takul kadi-me ləje. J-adi meje Luwə ki j ki Baḃe ləje Jəju dan njé koy je ti.

25 Jəju ki Luwə un-e adi koy mbata majal je ləje[☆], ningə un-e dan njé koy je ti tē sie mba kadi tidə-n-je dije ti ləne.

5

Kulə noji naa ti ki Luwə

1 Loki Luwə tidə-je dije ti ləne ki go rəbi kadi-me ləje, danje sie e ki lapıya ki takul Baḃe ləje Jəju Kirisi.

2 E ki takul Jəju Kirisi, ki go rəbi kadi-me ə, j-ingə-n maji-kur lə Luwə. Maji-kur ki j-a me ti, j-isi ji ra rənəl, tadə j-ində meje də ti kadi j-a je gin təba ti lə Luwə.

3 E ki bo ngay, me kə ti ka ji ra rənəl, tadə ji gər kadi kə a re ki kore me,

4 ningə dəw ki nje kore mene, a a də njane ti me ne je ti ki to, ə dəw ki nje ka də nja ti, e dəw ki aw ki ne kində me də ti,

5 ningə ne ki ində mene də ti kin, a e ne ki ngom al. Tadə Luwə tə-je biyə ti ki ndigi-naa ki ində ngameje ti ki go rəbi lə NDile ki adi-je.

6 Kirisi re oy mbata ti lə njé ra majal je, loki j-asi kadi ji ra ne madi ki dərəje al. Ningə oy ki dəkagilo ki Luwə wa oji.

☆ 4:25 Ejay 53.4-6

⁷ Dəw ki dana wa m̄indi ka, nga ngay kadi dəw a adi r̄one koy ti mbata lie. Re dum wa ningə, dəw ki nje ra ne ki maji, ə dəw made ki rangi, a uwə r̄one ba kadi oy mbata ti lie.

⁸ Lo kin ti, Luwə t̄oji-je ndigi ki ndigi-je ki taga adi j-o. Luwə adi Kirisi re oy mbata ti ləje, d̄okagilo ti ki ji nay-n me majal ti ki ra b̄əy.

⁹ Ningə, t̄aki b̄asine, kadi r̄o koy ti lə Kirisi, t̄əl-je dije ti ki dana ta k̄əm Luwə ti kin b̄a, ki bo ngay b̄əy, Kirisi a aji-je ta wongi ti lə Luwə ki a re.

¹⁰ K̄ate je njé b̄a je lə Luwə, nə e wa ilə-je noji naa ti s̄ane ki go r̄əbi k̄oy NGone. T̄aki ilə-je noji naa ti ki r̄one, e wa a aji-je me kisi k̄əm ti lə NGone.

¹¹ Ningə e e kin par al, r̄oje n̄əl-je ngay ta k̄əm Luwə ti, mbata lə B̄abe ləje J̄əju Kirisi ki un-e ilə-n-je noji naa ti ki r̄one.

Adam əi ki Kirisi

¹² E ki go r̄əbi lə dəw ki kare be ki e Adam, ə majal re-n d̄o duniȳa ti, ningə majal re-n ki koy, koy ədi dije p̄əti, tad̄o dəw ki ra majal al goto, dije p̄əti rai majal✧.

¹³ Ningə, k̄ate taa kadi Luwə t̄ēe ki d̄o ndu-kun adi *Moj̄i, majal ki ra to me duniȳa ti ne ngata, nə t̄aki e d̄okagilo ti ki ndu-kun goto b̄əy, Luwə tid̄ə majal je ki dije isi rai al.

¹⁴ Ne kare, yo ɔ be d̄o dije ti p̄əti, ilə nḡire d̄o Adam ti bit̄i t̄ēe-n d̄o Moj̄i ti. Njé ki ali d̄o ndu Luwə al, t̄aki Adam al d̄o ndu Luwə kin be ka, yo ɔ be d̄ode ti. Adam e bana k̄əm dəw ki s̄əbi kadi a re.

¹⁵ Nga ningə, ne ki kadi dəw a ɔji-n majal lə Adam əi ki kadi-kare me-maji lə Luwə kin naa ti goto. E ki

✧ 5:12 Kilə nḡirə ne je 2.17; 3.6, 17-19

rɔjetɪ kadi dije ngay oyi koy majal lə dəw ki kare ki e Adam kin, nə me-maji lə Luwə e ki bo ngay. Ningə ne ki Luwə adi kosi dije ngay kare, ki go rəbi lə dəw kare be par, ki e Jəju Kirisi kin, ndae e ngay.

¹⁶ Kadi kare lə Luwə ki adi kin, kande to ta dangi ki kandi majal lə dəw ki kare ba kin. Majal lə dəw ki kare kin, ndu ki osi dɔ ti e ta ki gangi, nə kadi-kare ki re go ne ra go ti al je ti ki ngay, kande e ta ki kər dɔ ti.

¹⁷ Kin ə re, ki ta rəbi lə dəw ki kare be par, ki ta rəbi majal lie, yo ɔ-n be dɔ dije ti pəti ningə, ki ta rəbi lə Jəju Kirisi ki kare wa kin, j-a j-ingə-n ne ki maji ngay ki rɔ Luwə ti bəy. Dije pəti ki Luwə adi-de maji-kur ki to mbar, ki kadi-kare kər ta dɔ ti, a ɔi be ki takul Kirisi.

¹⁸ NGa ningə, təkɪ ki go rəbi majal lə dəw ki kare ba ki e Adam, ta ki gangi osi-n dɔ dije ti pəti ka kin ə, ki go rəbi ne ra ki dana lə dəw ki kare ba, ki e Jəju Kirisi, dije pəti Luwə a tidə-de dije ti ləne kadi isi ki dɔde taa bitɪ ki nɔ ti.

¹⁹ Təkɪ, ki go rəbi təl rɔ go ta ti al lə dəw ki kare ba, dije pəti osi me majal ti ka kin ə, ki go rəbi təl rɔ go ta ti lə dəw ki kare ba, Luwə a ɔr-n ta dɔ kosi dije ti ngay tɔ.

²⁰ Loki ndu-kun tɛɛ ɓa, majal oji-n naa ki dɔ ti, nə loki majal oji naa ti ɓa, me-maji lə Luwə to mbar mbar ti ti wa bəy.

²¹ Təkɪ majal ɔ-n be ki koy ka kin ə, me-maji lə Luwə ɔ be ki kaji mba kadi dije isi ki dɔde taa bitɪ ki nɔ ti, ki takul Babe ləje Jəju Kirisi tɔ.

6

Koy me majal ti, ə kisi kəm ba me Kirisi ti

¹ Ta ri ə kadi j-əli-naa me lo kin ti ə? Se kadi tə ji nayi-naa ki lo ra majal ti kadi tə me-maji lə Luwə to-n mbar mbar ki dɔje ti wa?

² Jagi, e be al. Tadɔ j-əi dije ki j-oyi, ji gangi-naa ki majal, nga ra ban be ə kadi tə ji tɔli j-isi me majal ti bəy ə?

³ Igəri maji kadi j-əi pəti ki ji rai batəm mbata ti lə Jəju Kirisi, batəm kin tɔji kadi j-əi dije ki j-oyi naa ti ki Kirisi.

⁴ Ki go rəbi lə batəm kin, dibi-je naa ti sie, me koye ti. NGa ningə, təkɪ Kirisi ii-n taa dan njé koy je ti ki tɔgi ki əti bəl ngay lə Bawje Luwə ka kin ə, je ka j-isi ki dɔje taa kisi ki sigi tɔ.

⁵ Ningə, kin ə re, j-ində rɔje naa ti ki Kirisi təkɪ rɔjeti me koye ti ə, j-a j-ii taa lo koy ti, təkɪ ii-n lo koy ti kin be tɔ.

⁶ Kadi ji gər maji təkɪ, hal dəw ki to rɔjeti kəte kin, e ki bə-e kagi-dəsi ti ki Kirisi ngata, mba kadi tə majal ki rɔje ti e ki tuji kɔ, kadi je-n gin tɔgi ti lə majal al ngata.

⁷ Tadɔ dəw ki oy, majal ɔ bə dəe ti al ngata.

⁸ Kin ə re j-oyi naa ti ki Kirisi ə, j-adi meje kadi j-a j-isi ki dɔje taa naa ti sie.

⁹ Ji gər kadi Kirisi ki j taa dan njé koy je ti kin, təl oy gogi al; koy aw ki tɔgi dəe ti al ngata.

¹⁰ Kirisi ki oy, oy koy majal, ningə e koy ki nja kare par, mbata majal je pəti. Ningə ki basine kin, isi ki dɔne taa mbata lə Luwə.

¹¹ Be tɔ ə, səi ka, maji kadi oi rɔsi tə dije ki oyi koy majal, ningə isi ki dəsi taa mbata lə Luwə, me njiyə naa ti ki Kirisi.

¹² Maji kadi adi majal ɔ bə dɔ rɔsi ti al. Kadi itəli rɔsi go ndigɪ ti lə darɔ al.

13 Adi ngon rōsi madi kare ra ne ki majal al, kadi təl ne ra kilə ki go rəbe ti al, al. Nə kadi uni rōsi ba pəti mbata kilə lə Luwə, tə dije ki ii taa dan njé koy je ti. Kadi darōsi ba pəti e mbata kilə lə Luwə, kadi təl ne ra kilə ki dana.

14 Lo kin ti, majal a o be dōsi ti al, tadō səi gin tōgi ti lə ndu-kun al, nə me-maji lə Luwə ə e dōsi ti.

Gangi-naa ki majal mba təl-n rə go ndu Luwə ti

15 Ta ri ə kadi j-əl dō lo kin ti ə? Se j-a ji ra majal mbata ke ki je gin tōgi ti lə ndu-kun al, nə je gin tōgi ti lə me-maji lə Luwə yo wa? Jagi, e be al.

16 Igəri bəti kadi kin ə re un rōi kadi ira kilə adi dəw madi ba, itəl bəə lə dəwe kin. Adi re uni rōsi kadi irai majal ningə, səi bəə lə majal kadi aw səsi koy ti, a re itəli rōsi go ndu Luwə ti tō ningə, təl rō go ti kin a aw səsi me ne ra ti ki dana tō.

17 Ji ra oyo Luwə mbata kəte səi bəə lə majal, nə ki ngōsine kin, itəli rōsi ki me ki kare go rəbi ne ndo ti ki maji ki ingəi.

18 Luwə taa səsi ji majal ti ilə səsi taa, adi itəli, səi gin tōgi ti lə ne ra ki dana ngata.

19 M-əl ta lə bəə tə ne ki majal ə se ne ra ki dana əi dije ə isi rai bəə ləde be, mbata re e be al ə, kasi al ləsi a ra kadi igəri me ta kin al. Təki kəte uni rōsi ba pəti indəi ta ne ti ki to nje, ki ne ra ki majal, ki a aw ki dəw kadi tə rō Luwə ka kin ə, maji kadi, ki ngōsine kin, uni rōsi indəi ta ne ra ti ki dana, ki a aw səsi adi ayi njay.

20 Dəkagilo ti ki səi bəə lə majal kin, usi səsi dō ne ra ti ki dana al.

²¹ NGa ningə, e ri ə kadi a ingəi me ne ti kin bəy ə? Ne kin e ne ki mesi ole dɔ ti ə adi səsi rɔsəl, tadɔ ta təl tae e koy.

²² Ningə ki ngɔsine kin, təkɪ Luwə taa-n səsi ilə səsi taa, adi itəli bəə kilə je lie, kilə rasi a aw səsi me kay njay ti, kadi ta təl tae ə ingəi kaji ki bitɪ ki nɔ ti.

²³ Tadɔ ne kigə kirə majal e koy, ningə ne kadi ki Luwə adi-je kare e kaji ki bitɪ ki nɔ ti, me njiyə naa ki Baɓe ləje Jəju Kirisi.

7

Nje kadi-me Kirisi e dəw ki e gin tɔgi ti lə ndu-kunal

¹ NGakom je ki konanm je, igəri maji kadi ta ki m-isi m-əl səsi kin, m-əl səsi tə dije ki gəri ndu-kun maji. Ningə ndu-kun aw ki tɔgi dɔ dəw ti lokɪ dəw isi-n ki dɔne taa bəy kin par.

² E be ə, dɔne ki taa ngaw, ndu-kun dɔɔ-e naa ti ki ngawe, lokɪ ngawe isi-n ki dɔne taa bəy kin par. A kin ə re ngawe oy ɓa, ndu-kun ki dɔɔ-e naa ti ki ngawe kin e dɔe ti al ngata.

³ Re ngawe isi ki dɔne taa bəy ə təl taa dingəm ki rangi ningə, dije a ooi-e tə nje kuwə marim. A re ngawe oy ɓa, ndu-kun e dɔe ti al ngata, adi re taa dingəm ki rangi ka, dəw a oo-e tə nje kuwə marimal.

⁴ Ne kin to be ki rɔsi ti tɔ. Səi dije ki oyi naa ti ki Kirisi, me darɔ ti, igangi-naa ki ndu-kun, adi səi lə dəw ki rangi ngata. Dəwe kin e Kirisi ki nje kɪ dan njé koy je ti, mba kadi kilə raje e yə Luwə.

⁵ Təkɪ rɔjeti, dəkagilo ti ki kəte j-isi ji ra-n ndigɪ lə darɔje, ngur ne ra je ki majal, ki ndu-kun ndu-de ki taa, ɔdi rɔne rɔje ti, adi ji ra ne ki aw səje ki koy ti.

⁶ Nə ki ngəsine kin, ji goto gin ndu-kun ti, tado j-oy, ji gangi-naa ki ne ki kate uwə-je dangay ti. Adi ji ra kilə gin tōgi ti ki sigi, ki e tōgi lə NDil Luwə, bi ji ra kilə gin tōgi ti ki kate ki e tōgi lə ndu-kun ki ndangi kin al ngata.

⁷ Ta kin mee nə ri ə? Tōji kadi ndu-kun e majal a? Jagi, ndu-kun e majal al, nə ke ə, e ndu-kun ə e nje kōji-m majal kadi m-gər-e. Kin ə re ndu-kun əl-m ə nə: «A ira kəm-nda al,» al ə, re m-a m-gər ne ki bari-e kəm-nda al[☆].

⁸ Lo kin ti, majal ingə rəbi ki ndu-kun təl ade kin kadi ində-n kəm-nda je ki dangi dangi mem ti. Tado kin ə re ndu-kun goto ə, majal a təl ne ki koy kə.

⁹ Kəte loki ndu-kun goto bəy, m-isi kəm. Nə loki ndu-kun re, majal nga ə təl nje kisi kəm.

¹⁰ Ningə mi, m-oy, adi ndu-kun ki kadi aw səm ki kaji ti ka kin, ki oji dəm, təl aw səm koy ti yo.

¹¹ Tado majal, ingə rəbi ki ndu-kun təl ade ka kin, adi ədi-m ki go rəbi lə ndu-kun, aw səm adi yo.

¹² Lo kin ti, ndu-kun ay njay, kun-ndu ay njay, e ne ki dana, e ne ki maji tə.

Dəw e gin tōgi ti lə majal

¹³ *NDu-kun ki e ne ki maji, a təl kadi e rəbi kingə yo ləm al jagi. Ningə e majal ə e nje re ki yo dəm ti, ki go rəbi lə ne ki maji, mba kadi tōji-n rone ki taga, taa kadi tōji-n tōgine ki rōjeti ki e majal tə, ki go rəbi lə kun-ndu.

¹⁴ Ji gər kadi ndu-kun e ne lə NDil, nə mi, mi dəw ki me darə ti, ki majal ndogi-m.

[☆] 7:7 Teḡ ki taga 20.17; Dətərənom 5.21

15 Təki rəjeti, m-gər kəm ne je ki m-isi m-ra-de al. Ne ki m-ndigi ra kin ə, m-ra al, ningə ne ki nəl-m al kin taa m-ra tə.

16 Kin ə re e ne wa ki m-ndigi ra al kin taa m-ra ningə, m-ndigi də ti ki ndu-kun kadi e ne ki maji.

17 Lo kin ti, e mi ɓa m-isi ra ne al, nə e majal ki isi me rəm ti.

18 Tadə m-gər kadi me rəm ti ki e darə ki tə kin, ne ra ki maji a isi titi al.

19 Tadə m-ra ne ki maji ki m-ndigi ra kin al, ə ne ki majal ki m-ndigi ra al kin yo taa m-ra.

20 Kin ə, e ne ki m-ndigi ra al yo ə m-ra ningə, e mi ɓa m-isi ra al, nə e majal ki isi me rəm ti ə isi ra.

21 M-gər ndu kin kadi e be ngata: loki mi, m-ndigi kadi m-ra ne ki maji ɓa, ne ki majal yo ə re to ta kəm ti kadi m-ra.

22 Mem ti korəki ɓa, m-ingə rənəl me ndu-kun ti lə Luwə.

23 Nə m-gər me rəm ti kadi təgi madi ki rangi isi nɔ, isi rə ki ndigi ra ki e ɓom ti. Təgi kin ra adi m-təl ɓəə lə majal ki isi me rəm ti.

24-25 Ki ne gər ləm, m-isi m-ra kilə ɓəə lə Luwə, nə me darə ti ki tə, m-isi m-ra kilə ɓəə lə majal ki ində təgine dəm ti. Mi dəw ki nje kəm-to-ndoo, dəw ki kadi a taa-m ji darə ti ki e ne lə yo kin goto. Təji e ki də Luwə ti ki aji-m ki go rəbi lə ʔabe ləje Jəju Kirisi!

8

Kisi ki də taa ki təgi lə NDil Luwə

1 Ki ɓasine kin, dije ki indəi rəde naa ti ki Kirisi, ta ki gangi goto dəde ti ngata.

² Tado tɔgi læ NDil Luwə ki nje kadi dəw isi ki dɔne taa me kində rɔ naa ti ki Kirisi, taa-je ilə-je taa ji tɔgi ti læ majal ki tɔgi læ koy.

³ E ne ki ndu-kun læ *Moji asi kadi ra al, mbata darɔ ki tɔ ra adi tɔge goto. Nə Luwə ra ne kin ki go rəbi læ NGone wa, ade kadi ɔr majal. Re ki darɔ ki titi-naa ki ya dəw ki nje ra majal, gangi-n ta dɔ majal ti ki aw ki tɔgi dɔ darɔ dəw ti.

⁴ Luwə ra be mba kadi ndigi ra ki dana læ ndu-kun læ Moji təl tane dɔje ti, je ki j-isi njiyə ki go ndigi ti ləje al, nə j-isi njiyə ki go ndigi ti læ NDil Luwə yo kin.

⁵ Təki rɔjeti, dije ki isi gin tɔgi ti læ darɔde, isi rai ndigi læ darɔde, nə dije ki isi gin tɔgi læ NDil Luwə, isi rai ndigi læ NDil Luwə tɔ.

⁶ Ra ndigi læ darɔ, a aw ki dəw ɓe læ yo, nə ra ndigi læ NDil Luwə, a aw ki dəw ade ingə kajɪ, a ade ingə lapiya.

⁷ Ra ndigi læ darɔ, e təl dəw nje ba ti læ Luwə. Dəw ki nje ra ndigi læ darɔ, e dəw ki ilə dɔne gin ndu-kun ti læ Luwə al, tado asi kadi a ra al.

⁸ Dije ki isi gin tɔgi ti læ darɔde, asi kadi a rai ne ki nəl Luwə al.

⁹ NGA ningə səi je, isi gin tɔgi ti læ darɔsi al, nə isi gin tɔgi ti læ NDil Luwə. MBata NDil Luwə isi mesi ti. Re dəw aw ki NDil Kirisi mene ti al ə, e dəw læ Kirisi al.

¹⁰ Re Kirisi isi mesi ti ə, darɔsi kin a oy ə wa, mbata læ majal, nə NDil Luwə e kisi ki dɔ taa læsi, mbata səi dije ki Luwə tidə səsi dije ti læne.

¹¹ A re NDil Luwə ki nje tɛɛ ki Jəju dan njé koy je ti isi mesi ti ə, Luwə ki nje tɛɛ ki Jəju dan njé koy je ti a adi darɔsi ki koy təl isi kəm ki takul NDile ki isi

mesi ti.

¹² Lo kin ti, ngakom je ki dāne ki ki dingəm, j-awi ki kirə dōje ti, ningə e kirə lə darə kadi tə ji ra-n ndigi lə darə al.

¹³ Tado re isi ta ra ne ti ki go ndigi ti lə darəsi ə a oyi. A re uni NDil Luwə, itəli kilə ra je lə darəsi ba, a isi ki dōsi taa tō.

¹⁴ MBata dije pəti ki NDil Luwə isi ər-de ta rəbi əi NGen lə Luwə.

¹⁵ Tado NDil ki ingəi-e, e NDil ki kadi ra səsi bəə ti al, taa e NDil ki kadi təl ində bəl mesi ti bəy al tō. Nə e NDil ki nje ra səsi ngan koti ti. E ki ta rəbi lə NDil kin ə j-isi ji ər-n ne ki nduje ki taa boy j-ə nə: «Aba, Bawje✧.»

¹⁶ NDil wa kin ə e nje tōji ndilje kadi gər təkɪ je ngan lə Luwə.

¹⁷ Ə re je ngan lə Luwə ba, je ka j-a j-ingə ne maji je ki Luwə un ndune dō ti kadi n-a n-adi dije ləne kin tō. J-a j-ingə ne maji je kin naa ti ki Kirisi, mbata j-ingə kō naa ti sie, kadi je-n naa ti sie me tōba ti lie.

Tōba ki are

¹⁸ M-gər maji kadi kō ki dəkagilo ti ki bōne kin asi naa ki tōba ki Luwə a tēj ki dōe kadi ji gər kin al.

¹⁹ Ne kində je pəti isi rəle, isi ngəmi dəkagilo ki Luwə a tōji-n tōba lə ngan ləne.

²⁰ Tado ne kində je osi gin tōgi ti lə tōgi je ki ndade goto. E ki me ndigi ləde wa al, nə e Luwə wa ə ndigi be kadi əi gin tōgi je ti kin.

²¹ Ningə isi indəi mede dō ti tō kadi ndō kare ə, a tēji gin tōgi ti ki nje tuji-de ki uwə-de bəə ti kin. A tēji gin ti kō mba kadi ingəi dōde naa ti ki ngan lə Luwə, taa kadi əi me tōba lə ngan lə Luwə tō.

✧ 8:15 Mk 14.36

22 Ki basine kin, ji gər kadi ne kində je kin pəti isi timəi rusi rusi tə dəne ki ndoo ra-e be.

23 Ningə e ne kində je par dərəde al, je ki j-ingə NDil Luwə tə ne ki dəsəy dan kadi-kare je ti Luwə ka, ji timə rusi rusi tə, j-isi ji nginə kadi Luwə təl-je ngane ti, kadi taa-je ilə-je taa.

24 Tadə Luwə aji-je, nə e kin j-isi ji ngəm tae tə ngəm bəy. NGa ningə, re dəw oo ne ki isi ngəm tae ki kəmne ningə, e ne ki isi ngəm tae al ngata. Dəw ki kadi oo ne ki kəmne, ə təl isi ngəm tae tə ngəm bəy goto.

25 A re ji ngəm ta ne ki j-o ki kəmje al ningə, ji ngəm tae ki kore me.

26 E be tə ə, NDil Luwə isi re ra-n səje, me təgi goto ti ləje. Tadə ji gər kəl ta ki Luwə təkəi səbi kadi j-əl-e-n al, nə NDil Luwə wa isi əl sie ta toje ti ki ndu ki dəw asi gər me al.

27 Ningə Luwə ki gər ngəmeje, gər ne ki NDil ndigi kadi əl-e, tadə NDil isi əl ta ki Luwə, mbata maji lə dije lə Luwə, təkəi Luwə wa ndigi-n.

28 Ji gər kadi ne je pəti rai ne mba kadi maji ki dije ki ndigi Luwə, adi e dije ki e wa bar-de ki go kəji ti ləne.

29 MBata njé ki Luwə gər-de kəte, ə un ndune dəde ti kadi toi tə NGone Kirisi be, mba kadi Kirisi e-n ngon ki ngatəgi lə kosi ngakəje je.

30 Adi e njé ki Luwə kəti-de kəte, Luwə bar-de tə, njé ki Luwə bar-de, ər ta dəde ti tə, ningə njé ki ər ta dəde ti, adi-de təba tə.

NDigi ki Luwə ndigi dəw, e ndigi ki bo ngay

31 Ta ki kadi j-əl də lo ti kin goto. Re Luwə e səje ə, dəw ki kadi a əsi-je ta goto.

³² Luwə ki un kə də NGone ti wa kə al, nə un-e ile kə mbata ti ləje pəti, a adi-je ne je pəti kare naa ti ki NGone.

³³ Dəw ki kadi a ində ta də dije ti ki Luwə kəti-de goto, mbata e Luwə wa ə ɔr ta dəde ti.

³⁴ Dəw ki kadi a gangi ta dəde ti goto, mbata Kirisi e nje koy. Ki bo ngay, e ə j taa dan njé koy je ti, isi də ji kə Luwə ti, isi əl ta ki Luwə ki mbata ləje.

³⁵ Dəw ki asi kadi a gangi-je naa ti ki ndigi ki Kirisi ndigi-je kin goto. E kəm-to-ndoo, ə se me-kə asi al, kində kəm-ndoo, ə se ɓo, ə se ndoo, ə se tuji, ə se koy, asi al.

³⁶ Makitibi lə Luwə əl ə nə:

«MBata ləi,

Koy e kadije ti ɓasi ki sɪ je, kada je, ki lo sɔlɔ je.

Dije ooi-je tə da je ki dəw isi aw səde lo təl-de ti be[☆].»

³⁷ Nə me ne je ti kin pəti, j-a ji təti rə ki təgi ki ngay ki nje ndigi-je adi-je.

³⁸ MBata m-gər maji, təkɪ rəjeti, kadi e koy al nim, e kisi ki də taa al nim, e malayka je al nim, e təgi lə ndil je ki majal al nim, e ne ki ɓone al nim, ne ki lo ti ti al nim, e təgi je ki me duniya ti al nim,

³⁹ e təgi je ki taa al nim, e ki nangi al nim, e ne kində madi al nim, ne madi kare ki kadi a gangi-je naa ti ki ndigi ki Luwə ndigi-je kin goto. E ndigi ki ndigi-je ki go rəbi lə Bəbe ləje Jəju Kirisi kin.

9

Luwə kəti ngan Isirayal je tə dije ləne

¹ Me kində rə naa ti ki Kirisi, ta ki m-aw tə m-əl kin e ta ki rəjeti ɓi e ta ngom al. NGa ningə, mem ki kəy

☆ 8:36 Pa je 44.23

wa ka, ki tɔgi lə NDil Luwə, ma naji dɔ ta ti kin kadi e ta ki rɔjeti.

² Me kɔ ki bo ngay ra-m, ningə mem to-m ki dɔ ndɔ je mbata ti

³ lə ngakom je ki gin koji ti ləm. M-ndigi kadi darəm wa, Luwə man-m, kadi m-gangi-naa ki Kirisi mbata maji ləde.

⁴ Adi e ngan *Isirayəl je, ki Luwə təl-de ngane ti, tɔji-de tɔɔa ləne adi gəri, un mindine adi-de, adi-de ndu-kun, adi isi kawī-naa nɔe ti, ilə ndune adi-de✧,

⁵ taa əi gin koji ti lə kade je ki Luwə ɔar-de kəte. E əi je ə Kirisi tɛɛ gin koji ti ləde tɔ. Kirisi ki e dɔ nɛ je ti pəti. Maji kadi tɔji e dɔ Luwə ti ki dɔkagilo ki je ki dɔkagilo je✧.

⁶ E kin tɔji kadi ndu Luwə təl nɛ ki ndae goto al. Təki rɔjeti, dije ki gin koji ti lə Isirayəl əi ngan Isirayəl je dərɔ al,

⁷ taa dije ki gin koji ti lə *Abirakam əi ngan tie je pəti al, tadɔ Luwə əl Abirakam ə nə: «E ki gin koji lə *Isaki ə j a ingə-n dije ki gin koji ti ləi✧.»

⁸ Nɛ kin tɔji kadi ngan ti Abirakam pəti ə əi ngan lə Luwə al, nə e ngan je ki oji-de ki go kun-ndu ti lə Luwə ki un adi Abirakam ə əi ngane je ki rɔjeti.

⁹ MBata Luwə un ndune be ə nə: «Dɔkagiloe wa kin be ə, m-a m-re, ningə Sara a ingə ngon kare✧.»

¹⁰ Lo kin ti, gine gangi al ɔəy, Rəbeka ka e nɔɔ ɔəy tɔ. E ki Isaki ki kare wa ka kin tɔ ə oji-n nga ndingə je ki joo.

¹¹ NGa ningə, kəte nɔ koji ngan je ti kin, loki rai nɛ ki maji ki nɛ ki majal al ɔəy ə, Luwə kəti ki kare ki

✧ 9:4 Tɛɛ ki taga 4.22; Dətərənom 7.6; Oje 11.1 ✧ 9:5 Knjk 2.29

✧ 9:7 Kilə ngirə nɛ je 21.12 ✧ 9:9 Kilə ngirə nɛ je 18.10

go me ndigi ti lāne mba kadi ndigi ra lie təl-n tane.

¹² Luwə kəti ngon kare ki go ndigi ti lə dəw madi al, nə e ki go ndigi ti lie e Luwə ki ɓar-de, ə əl-n Rəbeka ə nə: «NGon ki ngatəgi a ra ɓəə lə e ki du✧.»

¹³ Ta kin tē təkɪ makitibi lə Luwə əl-n ə nə: «M-ndigi *Jakobi, ə m-mbatɪ Esuwa✧.»

¹⁴ Ta ki kadi j-əl də lo kin ti goto, Luwə e nje ra ne ki dana, ne ra ki dana al goto rəe ti jagi.

¹⁵ Tado əl *Mojɪ ə nə: «M-a m-ra maji ki dəw ki kadi m-ra sie maji, ə m-a m-o kəm-to-ndoo lə dəw ki kadi m-o kəm-to-ndoo lie tə✧.»

¹⁶ E kin e ki go ndigi ti lə dəw madi al, taa e ki go kilə ti ki ra ngay al tə, nə e ki go ndigi ti lə Luwə ki nje koo kəm-to-ndoo.

¹⁷ E be tə ə, Luwə əl-n ta ngar Parawo me makitibi ti lāne ə nə: «E mi wa ə m-ində-i lo kin ti mba kadi m-əji-n təgim ki rəi ti, ə kadi təm ɓa-n ta dije ti pəti ki dənangi ti ne tə✧.»

¹⁸ Lo kin ti, kadi ji gər təkɪ Luwə oo kəm-to-ndoo lə dəw ki go me ge ti lāne, ə adi me dəw nga ki go me ndigi ti lāne tə.

Wongi ki koo kəm-to-ndoo lə Luwə

¹⁹ Dəw madi a əl-m ə nə re Luwə ra ne ki mee ndigi ningə, se ra ban ə isi aw ki ta ki dije ɓəy wa? Tado dəw ki kadi tə rə ndigi lie goto.

²⁰ Nə j dəw kare par j nə ə kadi inaji ta Luwə ti ə? NGo əsi kadi a əl ɓane ə nə: «Mba ri ə ira-m adi m-to be,» wa al.

²¹ NJe kibə ngoo, əsi kadi, ki wanji ki kare wa kin, ibə-n ngoo ki gate e ngay, ə ki wanji ki kare wa kin, ibə-n e ki gate e ngay al tə.

✧ 9:12 Kilə ngirə ne je 25.23 ✧ 9:13 Malasi 1.2-3 ✧ 9:15 Tēe ki taga 33.19 ✧ 9:17 Tēe ki taga 9.16

22 Lo kin ti, Luwə ndigi ngay kadi ɔji wongi ləne, ə adi dije gəri toge tɔ, nə ore mene ə təl ore bəy dɔ dije ti ki asi tuji, kadi ɓungi wongi ləne dɔde ti, tuji-n-de kɔ.

23 Nə, Luwə ndigi ngay tɔ kadi n-tɔji tɔba ləne ki rɔ dije ti ki asi koo kəm-to-ndoo, ki ində dɔde dana kəte mba kadi isi səne me tɔba ti ləne.

24 NGa ningə, dije kin e j-əi je ki Luwə ɓar-je. Bar-je dan *Jipi je ti par al, nə ɓar-je dan ndəgi dije ti ki əi Jipi je al tɔ.

25 Ningə e ta ki Luwə wa əl me makitibi ti lə Oje ə nə:

«Dije ki kəte əi dije ləm al,
M-ɓar-de dije ləm ɓone,
Ə dije ki kəte əi njé ndigi je ləm al,
M-ɓar-de njé ndigi je ləm ɓone✧.»

26 NGa ningə, lo ti wa ki dije əli-de ti əi nə:

“Səi dije lə Luwə al” kin,
A ɓari-de ti, ngan lə Luwə ki nje kisi kəm ba✧.»

27 Ejay ilə mbɛ ki yane tɔ, ɔji-n dɔ ngan *Isirayəl je ə nə: «Kin ə re ngan Isirayəl je bayi-naa tə yangira ki ta ba ti be ka, e njé ki madi je par ə a ingəi kaji.

28 Tado ɓaɓe əl ə nə ta ləne n-a n-təl tae kadi osi taga rapɪ nim, kalangi ba nim tɔ dɔnangi ti ne✧.»

29 Ningə e tə ko ta ki Ejay wa ka əl ɓəy ə nə:

«Kin ə re ɓaɓe ki nje tɔgi pəti,
Iyə dije madi tə gin koji ləje al ə,
Re j-a ji to tə Sodom be,
Re j-a ji titi naa ki Gomər be✧.»

Isirayəl əi ki kaji ki re ki go rəbi kadi-me Kirisi

✧ 9:25 Oje 2.25 ✧ 9:26 Oje 2.1 ✧ 9:28 27-28: Ejay 10.22-23

✧ 9:29 Ejay 1.9

³⁰ Ta ki kadi j-əl dɔ ta ti kin ə to kin: dije ki gəri Luwə al, ki sangi rəbi kadi n-əi dije ki dana al, nə Luwə ɔr ta dɔde ti adi təli dije ki dana. Təli dije ki dana ki go rəbi kadi-me Kirisi.

³¹ NGa ningə, ngan *Isirayəl je ki sangi kadi n-əi dije ki dana ki go rəbi lə ndu-kun taa, t̃ẽi lo ndu-kun ti ka kin al.

³² T̃ẽi loe ti al mbata ooi kadi e ne ki n-a n-ingəi ki rəbi kilə ki ra yo bi ki rəbi kində me dɔ ra maji ti lə Kirisi al. Lo kin ti, awi tigəi njade mbal ti, awi tə kosi.

³³ Təki makitibi lə Luwə əl-n ə nə:
«Oi, me be bo ti ki Siyo,
M-ində mbal ki nje tigə dəw noo,
E mbal ki nje tigə dəw kilə,
Nə dəw ki ade mene, ne a tule naa ti al[☆].»

10

Jipi je ki dije ki əi Jipi je al, Bade e kare ba

¹ NGakom je, ne ki uwə mem ngay ki m-isi m-dəji Luwə mbata ti lə *Jipi je, e kadi ingəi kaji.

² Tadɔ m-asi kadi m-ma naji ləde, təkɪ tingəi bil mbata ti lə Luwə, nə ke ə e tingə ki ne gər goto me ti.

³ Təkɪ rəjeti, gəri rəbi ki Luwə isi ɔr-n ta dɔ dije ti al, adi isi sangi rəbi kin ki dɔde əi je wa. Lo kin ti, əi je, gotoi dɔ rəbi ti ki Luwə isi ɔr-n ta dɔ dije ti.

⁴ Tadɔ Kirisi ə e ta təl ta ndu-kun, mba kadi dəw ki ade mene ba, Luwə ɔr ta dɔ dəwe ti.

Kaji to mbata dəw ki ra ki adi mene Babe

☆ 9:33 Ejay 8.14-15

5 *Mojɪ wa əl ta ɔji-n dɔ kər ta dɔ ti ki go rəbi lə ndu-kun ə nə: «Dəw ki təl rəne go ndu-kun ɓa, dəwe a aji ki rəbi lə ndu-kun ka kin✧.»

6 Ningə ta ki ɔji dɔ kər ta dɔ ti ki rəbi kadi-me ə to kin: «Otɪ kadi əl mei ti ə nə: nə ə a aw dɔrɔ ti wa?» Tado Kirisi j dɔrɔ ti ə re.

7 Taa, nə ə a aw ko wa ka, əl be al tɔ, tado Kirisi j lo koy ti dan njé koy je ti.

8 Makitibi lə Luwə əl ə nə: «Ta lə Luwə e kadi ti ɓasi, to tai ti kadi əl, e ngamei ti. E ta kin ə j-isi j-ilə mbee✧.»

9 Təki rɔjeti, re ta tɛɛ tai ti təkɪ Jəju e ɓaɓe, ə re adi ngamei kadi Luwə un-e taa dan njé koy je ti ɓa, a ingə kaji.

10 Tado kadi-me ki j ngame ti ə Luwə a ɔr ta dɔ dəw ti, ningə ta ki tɛɛ ta dəw ti ə a aji dəw tɔ.

11 Tado makitibi lə Luwə əl ə nə: «Dəw ki ra ki ade mene, nə a tule naa ti al✧.»

12 Lo kin ti, dangi dangi goto dan *Jipi je ti ki dije ki əi Jipi je al. Pəti ɓaɓe ki kare wa kin ə e ɓaɓe ləde. E ki nje kadi nə maji dije pəti ki ɓai tɔe.

13 Tado makitibi lə Luwə əl ə nə: «Dəw ki ra ki ɓa tɔ ɓaɓe a ingə kaji✧.»

14 NGa ningə, kin ə dije adi-e mede al ə, lo kadi a ɓai tɔe goto, a kin ə dəw əl-de ta lie al ə, lo kadi a adi-e mede goto, a kin ə dəw ki nje kilə mbe ta lie goto ə, lo kadi a ooi ta lie goto tɔ.

15 A kin ə dije ki njé kaw kilə je gotoi ə, lo kadi dəw a ilə mbe ta lie goto tɔ. Makitibi lə Luwə əl ta dɔ ti be ə nə: «E nə ki to rənəl ngay kadi dəw oo nja njé kilə mbe Poy Ta ki Maji✧.»

✧ 10:5 Ləbətiki 18.5 ✧ 10:8 6-8: Dətarənom 9.4; 30.12-14

✧ 10:11 Ejay 28.16 ✧ 10:13 Juwəl 3.5 ✧ 10:15 Ejay 52.7

16 Nə dije madi mbati təli rəde go Poy ta ti ki Maji. NGA ningə, Ejay dəji ta də lo kin ti ə nə: «Bəbe, dəw ki taa meje də mbe ti ki j-ilə kin goto✧.»

17 Ji gər təkı dəw a adi mene ki go rəbi lə Poy Ta ki Maji ki oo, nga ningə, Poy Ta ki Maji kin, e mbe ta lə Kirisi.

18 Ə kadi m-dəji m-o se Jipi je ooi ta kin al bitı wa? OOi ta kin maji. Tadə makitibi lə Luwə əl ta də ti ə nə:

«NDu njé kilə mbe Poy Ta ki Maji aw ki də be je pəti, taa, dije ki isi dəbəy lo je ti ki dənangi ti ne pəti ka, ta ki tade ti osi mbide ti tə✧.»

19 Ə kadi m-dəji m-o se ngan *Isirayəl je gəri me ta ki ba kin al wa? Moji əl ta ki ta Luwə ti də lo kin ti ə nə:

«M-a m-adi jangi ra səsi də dije ti ki dəw gər ginde al, M-a m-adi wongi ra səsi ngay də dije ti ki əi dije ki ne gər ləde goto✧.»

20 Ejay aw bitı əl ta ki ta Luwə ti ə nə: «Dije ki sangi ka sangi-mi al, ingəi-mi, M-tej ki dəm taga m-adi dije ki dəji-mi ne madi al.»

21 Nə ki oji də ngan Isirayəl je, Moji ilə də ti ə nə: «NDə je pəti, m-ilə jim m-adi dije ki njé təl rəde go ta ti al,

Dije ki njé tə rə✧.»

11

Luwə mbati ngan Isirayəl je al

1 M-dəji kadi m-o se Luwə mbati dije ləne ki əi ngan *Isirayəl je kin wa? Jagi, Luwə mbati ngan

✧ 10:16 Ejay 53.1 ✧ 10:18 Pa je 19.5 ✧ 10:19 Dətərənom 32.21

✧ 10:21 Ejay 65.1-2

Isirayəl je al. MBata mi ki dəm, mi ngon Isirayəl, mi gin koji ti lə *Abirakam, me koji ti lə Bənjame.

² Luwə mbati dije ləne al, əi dije ki kəti-de kəte mari nu. Səi je, ta ki nje kəl ta ki ta Luwə ti Eli, əl me makitibi ti lə Luwə, səki-n də ngan Isirayəl je rə Luwə ti kin, igəri maji.

³ Eli əl ə nə: «Bəbe, təli njé kəl ta je ki tai ti pəti tigə, lo je ki dije isi iləi kadi-kare ti adi-ni kin, budi-de nangi mur mur, e mi ki karm par ə m-nay, ningə isi sangi kadi n-təli-mi tə.»

⁴ Nə ta ki Luwə tur-e ti ə to kin: «M-ngəm dije dibi siri ta dangi, tə dije ləm, ki əsi məkəsəde nangi nq yo bal ti al*.»

⁵ Be tə ə, dəkagilo ti ki bone, ngon buti ngan Isirayəl je madi nayi-naa, kadi isi tə dije ki Luwə kəti-de ki go me-maji ti ləne.

⁶ Luwə kəti-de ki go me-maji ti ləne, ɔi e ki go kilə rade ti al. Re e be al ningə, me-maji lə Luwə kin a e me-maji ki rəjeti al.

⁷ Me ta kin nə ri ə? Mee nə ne ki ngan Isirayəl je sangi, ingəi nee al, ningə e dije ki Luwə wa kəti-de ə ingəi. Ba ndəge je, təli njé me ngə je.

⁸ NJé me ngə je təki makitibi lə Luwə əl-n ə nə:
«Luwə adi angalde oy njum,
Adi kəmde oo lo al,
Ningə adi mbide bəy ndəngirə tə.
Ne kin ra ne biti bone*.»

⁹ NGa ningə *Dabidi ka əl ta də lo kin ti tə ə nə:
«Kadi ne kuso rənəl ləde təl gum kuwə-de,
Kadi təl bandi ki kadi osi ti,
Kadi e rəbi kosi, kadi e kində kəji.

✧ 11:4 3-4: 1 NGar je 19.10, 18 ✧ 11:8 Dətarənom 29.3; Ejay 6.10

10 Kadi kəmde tɔ adi ooi lo al,
Adi kai gidide ki dɔkagilo je pɛti✧.»

11 M-dɛji kadi m-o se jigi ki tigɛ *Jipi je ilɛ-de kin kadi a ii taa al biti wa? Jagi, a ii taa, nɛ ki go rɛbi lɛ nɛ ra ki go ti al ki rai, ɛ ndɛgi dije ingɛi kaji. Ingɛi kaji kadi jangi ra-n Jipi je.

12 NGa ningɛ, kin ɛ re nɛ ra ki go ti al lɛ Jipi je ki rai, tɛl maji lɛ dije pɛti ki dɔnangi ti ne, kin ɛ tɔ lɛde tɛl maji lɛ dije ki ɛi Jipi je al ningɛ, tɔji kadi re indɛi rɔde ta kaji ti ki rɔ tɔde ɛa, maji lɛde a to mbar mbar.

Kaji lɛ dije ki ɛi Jipi je al

13 Sɛi ki sɛi *Jipi je al, tɛki mi-n nje kaw kilɛ ki rɔ dije ti ki ɛi Jipi je al, m-ɛl sɛsi kadi igɛri tɛki m-piti kilɛ ki to jim ti.

14 M-piti mba kadi se a ɔsi dije ki gin koji ti lɛm adi jangi ra-de, kadi tɛ ki madi je ingɛi kaji wa.

15 Kin ɛ kɔr ki Luwɛ ɔr Jipi je gogi, e rɛbi kulɛ noji naa ti lɛ Luwɛ ɛi ki dije ki dɔnangi ti ne ningɛ, tɛlde ki rɔ Luwɛ ti gogi a e nɛ ki maje e ngay. A e ki lo koy ti kaw lo kisi ki dɔ taa ti.

16 Ningɛ kin ɛ re dam mapa ki rai ki ko ki dɔsay e yɛ Luwɛ ɛa, ndɛgi mapa ba pɛti e yɛe tɔ, a kin ɛ ngirɛ kagi e yɛ Luwɛ ɛa, bajie je ɛi yɛ Luwɛ tɔ.

17 Ningɛ *Isirayɛl to tɛ kagi bini ki ɛe be. Luwɛ gangi bajie je madi kɔ, ɛ uni-ni i ki i gin koji lɛ Isirayɛl al, ki i kagi bini ki wale, re tiyɛi-ni tode ti dan ndɛge je ti, adi a dɔ ngirɛ bini ti ki ɛe, isi njibi bote tɔ.

18 Ningɛ i, e nɛ ki kadi ikidi-n baji kagi je ki gangi-de kɔ kin al. Kin ɛ ina kadi ikidi-de ɛ, kadi mei ole dɔ ti tɛki e i ɛ a dɔ ngirɛde ti ɛi e ngirɛde ɛa a dɛi ti al.

✧ 11:10 9-10: Pa je 69.23-24

19 Dɔmajɪ ə, a əl ə nə: «Gangi bajie je ə tiyɛi-mi tode ti.»

20 Nɪngə e ki rɔjeti kadi gangi-de mbata əi, ooi to ra maji lə Kirisi al, ɓa ɪ, tiyɛi-ni tode ti mbata uwə kul ra maji lə Kirisi. Nə re e be ka, kadi ində gui al, adi ɓəl rai tə ra yo.

21 Tado kin ə, kagi ki ɓe wa mindi ka Luwə gangi bajie je nɪngə, kadi o rɔi maji nə ɪ taa a iyɛi al jagi.

22 Kadi igər təki Luwə e nje ra maji ə kadi igər təki e dəw ki ngə ngay tɔ. Luwə e dəw ki ngə ki rɔ dije ti ki osi, ə e dəw ki nje ra maji ki rɔi ti ɪ tɔ. Nə ke ə, kadi a dɔ njai ti me ra maji ti lie kin. A re e be al ə, a gangi iləi kɔ tə baji kagi ki ɓe kin be tɔ.

23 NGa nɪngə, ki ɔji dɔ ngan Isirayəl je, kin ə iyɛi ta me ngə ləde ə, Luwə a təl kadi tiyɛ-de tode ti gogi mbata aw ki tɔgi kadi tiyɛ-n-de gogi.

24 Kin ə ɪ ki ɪ baji kagi bini ki wale mindi, ə Luwə gangi re tiyɛi ta kagi bini ti ki ɓe ki e lo ləi al kin nɪngə, ngan Isirayəl je ki əi baji kagi bini ki ɓe kin ɓa, Luwə a təl tiyɛ-de maji gogi lo tode ti.

Ta ki dɔ kaji ti lə ngan Isirayəl je

25 NGakom je, m-ndigi kadi igəri gin ta lə Luwə ki to lo ɓɔyɔ ti kin, ɓi kadi isi day al. Be al ə a oi rɔsi tə njé gosi ki ngay. Nɪngə kadi igəri təki dam *Isirayəl je madi, mede a ngə bitɪ kadi dije ki gəri Luwə al pəti, tɛɛi kaji ti.

26 Lo kin ti nga ə yə Isirayəl je pəti a ɪngəi kaji təki makitibi lə Luwə əl-n ə nə:

«Nje taa dɔ dije a ɪ Siyɔ ti ə a re,
A ɔr kal dɔ ta lə dije ki gin koji ti lə Jakobi kɔ.

27 E kin ə e kun mindi ki a dɔɔ-je naa ti səde,
Loki m-a m-ɔr majal ləde kɔ✧.»

✧ 11:27 Ejay 59.20-21; 27.9

28 Kɪn ə jɪ gɔ mbati ki *Jɪpɪ je mbati Poy Ta ki Maji kɪn ɓa, j-a j-ə nə əi nɟé ɓa je lə Luwə. Ningə e kɪn ə e kajɪ ləsi. Nə re jɪ gɔ kɔti ki Luwə kɔti-de kɪn tɔ ɓa, j-a j-ə nə Luwə ndigi-de ɓəy mbata ti lə kade je tɔ.

29 Tado Luwə adi dəw ne ə təl taa jie ti al, taa ɓa dəw ə təl tuwe al tɔ.

30 Kəte mari, ali ta ta Luwə ti, nə ɓasine, Luwə oo kəm-to-ndoo ləsi, mbata kal ki Jɪpɪ je ali tae.

31 Be tɔ ə, əi ka ali tae ɓone, mba kadi Luwə oo-n kəm-to-ndoo ləsi. Lo kɪn ti nga ningə, əi ka Luwə a oo kəm-to-ndoo ləde tɔ.

32 Tado Luwə adi ta rəbi dije pəti alii dɔ ta, mba kadi ɔji-n-de me-maji ləne.

Tɔji ki dɔ Luwə ti

33 Ki rɔjeti, ne kingə lə Luwə al dɔ lo, gosi, ki ne gər lie əti ɓəl ki dum! Dəw ki kadi gər me ta ki gangi lie goto, dəw ki kadi gər kɔji ra lie goto.

34 E ə Makitibi lə Luwə əl-n ə nə:
«Dəw ki gər ta ki me Babe ti goto,
Dəw ki kadi ɔje ta goto*.»

35 «Taa dəw ki kadi un ne adi Luwə kəte,
Kadi tə go ti ə Luwə ugə kire ka goto tɔ*.»

36 Tado e Luwə ə ində ne je pəti, ne je pəti toi ki takule, mbata ti lie. Kadi tɔba e lə Luwə ki dɔkagilo je ki dɔkagilo je! *Amen!

12

Nɟiyə ki nəl Kirisi

1 NGakom je, təkɪ Luwə ɔji-n-je me-maji ləne ki taga adi jɪ gəri, m-ilə dɪngəm mesi ti kadi uni darəsi wa tə kadi-kare ki kəm, indəi ta dangi tə ne ki nəl

✧ 11:34 Ejay 40.13 ✧ 11:35 Jobi 41.3

Luwə, adi-e. E kin ə e kəsi-gon Luwə ki rəjeti ki kadi ɔsi gone.

² Ningə kadi uni go rəbi ne ra ki dije isi rai dəkagilo ti ki ɓone kin al, nə kadi iyəi rəsi adi ne gər ki sigi ki Luwə adi səsi kin, mbəl səsi. Lo kin ti, a gəri kəm ne ki e ne ki Luwə ndigi: adi e ne ki maji, ne ki nəl-e, ne ki go rəbe ti.

³ Ki takul kadi-kare ki Luwə adi-m, m-əl dəw ki ra dansi ti kadi uni ta rəsi ki al dɔ maji al, nə kadi oi ta rəsi ki go rəbe ti, dəw ki ra, ki go tɔgi kadi-me ti lie ki Luwə ade.

⁴ Darəje e kare ba, nə ngan rəje je əi dangi dangi. Ningə nā nā aw ki kilə ləne ki ɔbi dəne.

⁵ Be tɔ ə, ji bay, nə je kare ba me kində rɔ naa ti ki Kirisi. Je ki dɔje dɔje, nə je ngan rɔ-naa je.

⁶ Ningə, Luwə adi-je kadi-kare je ki dangi dangi ki go me-maji ti lie ki adi-n-je. Kin ə re e kadi-kare kəl ta ki tae ti ə adi ə, kadi ira-n kilə ki go kadi-me Kirisi ti.

⁷ Kin ə re dəw madi aw ki kadi-kare ra kilə dan dije ti ə, kadi ra kile; kin ə dəw madi aw ki kadi-kare ndo ne dije ə, kadi ndo-de ne.

⁸ Kin ə dəw madi aw ki kadi-kare kilə dingəm me dije ti ə, kadi ilə dingəm mede ti; kin ə dəw madi aw ki kadi-kare kadi ne dije ə, kadi adi ki me-nda; kin ə dəw madi aw ki kadi-kare kɔr nɔ dije ə, kadi ɔr nɔde ki rɔ ki ti kati; kin ə dəw madi aw ki kadi-kare koo kəm-to-ndoo lə dije ə, kadi oo kəm-to-ndoo ləde ki rənəl.

⁹ Maji kadi ndigi-naa ki dansi ti e ndigi-naa ki rəjeti. Ningə kadi ɔsi ne ki majal ngərəngi, ə kadi uwəi go ne ra ki maji ngə tɔ.

¹⁰ Maji kadi indigi-naa dansi ti ndigi-naa lə

ngakonaa je. Ningə kadi dəw ki ra sangi kadi n-e taa n-buki madine je ti.

¹¹ Kadi səi dije ki njé ra kilə, ki dabi goto rəsi ti, ə irai kilə lə Bəbe ki me ki kare tə.

¹² Ningə kadi irai rənəl də ne ti ki isi ngəmi tae, kadi orəi mesi də kə ti, ə uwəi təgisi ba me kəl ta ti ki Luwə tə.

¹³ Kadi irai ki ngakəsi je me ne je ti ki to rəde, ə kadi uwəi mba je ki rəsi ti maje.

¹⁴ Injangi də dije ki nje kadi səsi kə; injangi dəde bi imani-de al.

¹⁵ İrai rənəl ki dije ki isi rai rənəl, ə inqi ki dije ki isi nqi tə.

¹⁶ Maji kadi ndusi osi go-naa ti. İsangi rəbi ne ra ki təba al, nə kadi isangi rəbi ne ra ki dəe du. Ningə kadi oi rəsi tə njé gosi ki ngay al tə.

¹⁷ Re dəw ra səsi majal ə, ugəi-e kirə majal ki ra səsi kin ki majal al. İndəi də rəsi ti kadi irai maji ta kəm dije ti pəti.

¹⁸ Kin ə re ta rəbi lapıya e rəsi ti, ə to kadi isangi ə, isangi adi lapıya to dansi ti ki dije pəti.

¹⁹ NGakom je, kadi səi je wa ugəi kirə majal ki dəw ra səsi al, nə iyəi wongi lə Luwə adi ədi dəwe.

Tadə Luwə əl me makitibi ti ləne ə nə:

«Mi ə mi nje kigə kirə majal ki dəw ra ki madine.

Dəw ki ra ne ki majal ki madine,

Mi ə m-a m-əje kəme to ti[☆].»

²⁰ Luwə ilə də ti bəy tə ə nə:

«Re bə ra nje bə ləi ə, ade ne uso,

Re kində ra-e ə, ade man ay.

Re ira be ningə,

A to tə yal por ə əy buki dəe ti be[☆].»

☆ 12:19 Dəterənom 32.35 ☆ 12:20 Tər ta je 25.21-22

²¹ Adɪ majal dum dɔi al, nə kadi idum dɔ majal ki maji ki ra.

13

Təl rə go ndu ti lə nje kɔbe je

¹ Kadi dəw ki ra ka təl rəne go ndu ti lə njé kɔbe je ki isi dɔ be ti. Tado kɔbe ki to ban ban ka e Luwə ə e nje kadi dəw, ningə njé ki isi dɔ be ti, e Luwə ə ində-de.

² E mbata kin ə, dəw ki ində gune yə nje kɔbe ti, isi ɔsi ta ndu Luwə. Njé ki isi indəi gude yə nje kɔbe je ti, isi ndəri ta ki gangi lə Luwə rəi ki dɔde ti.

³ Ningə, dije ki njé ra ne ki maji ba isi bəli njé kɔbe je al, nə e dije ki njé ra ne ki majal ə isi bəli-de. Ə re ige kadi ibəl nje kɔbe al ba, ira ne ki maji par ə a piti.

⁴ Tado nje kɔbe e dəw ki isi ra kilə adi Luwə mba kadi kilə rasi e kilə ra ki maji. A kin ə re isi ira ne ki majal ba, ibəl nje kɔbe, mbata e kare ba aw ki ne katɪ al. Loki nje kɔbe gangi ta dɔ dəw ti ba, isi ra kilə lə Luwə, ɔji wongi lie dɔ dəw ti ki nje ra ne ki majal ade gər.

⁵ E mbata kin ə, maji ngay kadi dəw ilə dəne gin tɔgi ti lə nje kɔbe je. Ningə kadi ilə dəne gin tɔgi ti mbata bəl wongi lə Luwə al, nə mbata mər ta ki maji ki me dəw ti ndigi kadi dəw ra be.

⁶ E gine kin tɔ ə isi igəi la-mbə, tado dije ki isi taai la-mbə jisi ti, əi dije ki Luwə adi-de kilə kin kadi rai.

⁷ Lo kin ti, maji kadi adi dəw ki ra ne ki sɔbi kadi adi-e. Adi la-mbə dəw ki sɔbi kadi adi-e la-mbə, adi ne ki gangi dɔsi ti dəw ki sɔbi kadi adi-e, ibəli dəw ki sɔbi kadi ibəli-e, ə ɔsi gon dəw ki sɔbi kadi ɔsi gone tɔ.

NDigi-naa ki yo je ki ne je

⁸ Adi kirə ne lə dəw madi to dəsi ti al. Kirə ki kadi to dəsi ti ɓa, kadi e kirə ndigi-naa ki kadi indigi-naa dansi ti ki yo je ki ne je par. Tado dəw ki nje ndigi madine, e dəw ki ra go ndu Luwə ti ilə taga pay.

⁹ M-əl be, mbata ndu-kun je lə Luwə əl ə nə: «A uwə marim al, a təl dəw al, a ɓogi al, a ndingə ne lə madi al.» Ningə ndu-kun je kin, ki ndəgi ndu-kun je ki rangi pəti, a ingə-de me ndu-kun ti ki kare ki ə nə: «A ndigi dəw madi tə darɔi j wa be» kin☆.

¹⁰ Dəw ki nje ndigi dəw, a ra ne madi kare ki majal ki dəw madine al. Tado dəw ki nje ndigi madine, e dəw ki ra go ndu Luwə ti ilə taga pay.

Kisi dɔ nja ti mba təl Kirisi

¹¹ Igəri dɔkagilo ki j-isi ti ne kin maji, kadi e dɔkagilo ki kadi indəli dɔ ɓi ti ngata. MBata dɔkagilo ki kəte j-ilə-n ngirə kində meje dɔ ra maji ti lə Luwə kin, kaji e say səje ɓəy, nə ki ɓasine kin, kaji e rɔjeti ɓasi ngata.

¹² Lo ki ndɔ nay ngay al ngata, lo ki ti e ɓasi, ə maji kadi j-ɔsi ne ra je ki me tɪl ti ngərəngi, ə adi j-oti ne rɔ je ki kadi ji rɔi kada.

¹³ Adi pa njiyəsi e ki go rəbi ti ki maji, tə dije ki njé njiyə kada wangi. Kadi səi dije ki njé kuso ne kadi al nim, go kay kasi al nim, kadi səi njé kaya ki ra al nim, njé koo maji rɔde al nim, njé kəl ki njé ra jangi al nim.

¹⁴ Maji kadi oti Baɓe Jəju Kirisi rɔsi ti tə ne rɔ ləsi. Ningə kadi adi ndigi ra lə darɔ uwə mesil al, nə tə jii irai majal ki e ndigi ra lie.

☆ **13:9** Tɛɛ ki taga 20.13-17; Dətərənom 5.17-21; Ləbətiki 19.18

14

Kadi d̄aw gangi ta d̄o ngokone ti al

¹ D̄aw ki e t̄o me kadi-me Kirisi ti, maji kadi uw̄ai-e ki r̄osi ti ki kanji kadi igangi ta d̄o ne ti ki to mee ti.

² D̄omaji ə d̄aw madi, aw ki kadi-me ki uso-n ne je p̄ati kare, ki kanji kadi mee uwe ki ta, ninḡə e ki nungi, ki kadi-me lie e ki t̄o, ɔ mbi kam par t̄o.

³ Lo kin ti, s̄obi kadi d̄aw ki nje kuso ne je p̄ati, kidi d̄aw ki nje kuso ne je madi al kin al, ninḡə d̄aw ki nje kuso ne je madi al, maji kadi kidi d̄aw ki nje kuso ne je p̄ati al t̄o, tad̄o e ka Luw̄ə uwe ki r̄one ti t̄o.

⁴ In̄ə ə kadi igangi ta d̄o nj̄e ra kil̄ə ti l̄ə d̄aw ki rangi ə? Re uw̄ə r̄one ba ta kil̄ə ti ə se osi nangi ka, e kin e ta l̄ə ɓae. Ninḡə a uw̄ə r̄one ba taa, tad̄o B̄abe aw ki t̄ogi kadi ade uw̄ə-n r̄one ba.

⁵ D̄aw madi a əl ə n̄ə nd̄o je madi it̄ə naa, ə d̄aw ki nungi a ə n̄ə nd̄o je asi-naa p̄ati t̄o. N̄ə maji kadi d̄aw ki ra ka aw ki me ki kare d̄o ndu ti lie ki a d̄o ti.

⁶ D̄aw ki oo kadi nd̄o madi it̄ə nd̄əgi nd̄o je madi kin, əl mba k̄osi-n gon Luw̄ə, ə d̄aw ki uso ne je p̄ati, uso kadi ɔsi-n gon Luw̄ə t̄o, mbata ra oyo Luw̄ə d̄o ti. Taa d̄aw ki uso ne je p̄ati al ka, ra mbata k̄osi-gon Luw̄ə t̄o, tad̄o ra oyo Luw̄ə d̄o ti t̄o.

⁷ T̄əki r̄ojeti, d̄aw ki danje ti ki kadi isi ki d̄one taa kisi l̄əne wa goto, taa d̄aw ki danje ti ki kadi oy koy l̄əne wa ka goto t̄o.

⁸ Re j-isi ki d̄oje taa ə e mbata l̄ə B̄abe, a re j-oy ə j-oy mbata l̄ə B̄abe t̄o. Adi kin ə re e-n kisi ki d̄o taa, ə se e-n koy ka, je ne l̄ə B̄abe.

⁹ Tad̄o Kirisi oy, i lo koy ti mba kadi e-n B̄a nj̄e koy je ki nj̄e kisi k̄əm je.

10 NGa j, ra ban ə isi gangi ta dɔ ngokɔi ti ə? Ra ban ə isi ikidi ngokɔi ə? Kare kare pəti, j-a ji tɛɛi j-ai ta kəm Luwə ti kadi a gangi ta dɔje ti.

11 Tado Baɓe əl me Makitibi ti ləne ə nə:
«Mi Baɓe, təkɪ m-isi-n ki dɔm taa, m-əl səsi təkɪ:
Dije pəti a ɔsi məkəsɪde nangi nɔm ti,
Dije pəti a iləi tɔji dɔm ti[☆].»

12 Lo kin ti, dəw ki ra a idə kɔr kilə rane ki sɔbi dɔne wa nɔ Luwə ti.

13 Adi ji taai kəɔ ta gangi ta dɔ-naa ti. Nɪngə kadi isangi rəbi kadi iləi jigi nɔ ngokɔsi ti al. Iləi jigi adi tige ile, ə se aw sie adi osi me nɛ ki majal ti al.

14 M-gər, to ay njay ki takul Baɓe Jəju, təkɪ nɛ ki to nje goto. A re dəw madi oo kadi nɛ madi e ki to nje ɓa, to nje mbata ti lə dəwe wa kin.

15 Re ituji me ngokɔi mbata lə nɛ ki isi uso nɪngə, isi njiyə ki go rəbi ndigi-naa ti al jagi. Igo rəi maji, kadi ta lə nɛ kuso par ə adi dəw ki Kirisi oy mbata ti lie kin aw-n tuji ti al.

16 Kadi nɛ ki e nɛ ki maji ki rəsi ti, təl nɛ ki kadi ndəgi dije əli ta ki majal dɔ ti al.

17 Tado kɔɓe lə Luwə e ta lə nɛ kuso ki nɛ kay al, nə e ta lə nɛ ra ki dana, ta lə lapɪya ki rɔnəl ki NDil ki ay njay adi dəw.

18 Dəw ki isi ra kilə lə Kirisi ki go rəbe kin, e dəw ki nje ra nɛ ki nəl Luwə nɪm, dije ndigi ta lie nɪm tɔ.

19 Adi ji sangi rəbi ki kadi re ki lapɪya nɪm, rəbi ki kadi ji tɔgi naa ti me kadi-me ti nɪm.

20 Maji kadi ituji kilə lə Luwə mbata lə nɛ kuso al. E ki rɔjeti kadi nɛ kuso je pəti dəw a uso, nə e go rəbe ti al kadi dəw uso nɛ ki kadi təl jigi tigə ngokɔe ile me nɛ ki majal ti.

☆ 14:11 Ejay 45.23

²¹ Maje ki ngay, e kadi d̄aw uso da al nim, ay kasi al nim, kadi ra ne madi kare ki kadi tiḡa ngok̄oe ile al.

²² Kadi-me lai ki a d̄o ti kin, inḡam t̄a yai n̄o Luw̄a ti. Maji-kur e d̄o d̄aw ti ki me uwe ki ta d̄o r̄abi ti lie al.

²³ N̄a d̄aw ki me uwe ki ta d̄o ne ti ki isi uso, ta ki ganḡi e d̄oe ti, mbata e d̄aw ki kil̄a rae e ki go kadi-me ti al. NGa ninḡa, ji ḡar kadi ne je p̄ati ki d̄aw ra-de ki go kadi-me ti al, e majal.

15

Kadi d̄aw sanḡi r̄abi ne ki kadi adi r̄an̄al mad̄ine

¹ J-ai ki j-awi ki t̄ogi me ND̄il ti, maji kadi ji ḡati nj̄e je ki ai t̄o je, ki kanji sanḡi r̄abi ne ki n̄al meje.

² Maji kadi d̄aw ki ra danje ti sanḡi kadi ra ne ki n̄al ngokone. Ra ne ki n̄al-e ki mba maji lie kadi t̄ogin me nd̄il ti.

³ Kirisi ki d̄one, sanḡi ne ki n̄al r̄one al, n̄a t̄aki Makitibi l̄a Luw̄a al-n: «Ne taji je ki s̄abi kadi aw ki d̄oi ti, t̄al ki d̄oe ti yo*.»

⁴ NGa ninḡa, ne je p̄ati ki ndangi me Makitibi ti d̄okagilo ti ki k̄ate kin, ndangi mba kadi t̄a t̄al ne ndo mbata ti l̄aje. Makitibi ndo-je kadi kore me ki kuw̄a t̄ogi ba l̄aje re ki kind̄a me d̄o ti.

⁵ Maji kadi Luw̄a ki nje re ki kore me ki kuw̄a t̄ogi ba ra adi tasi asi-naa maji t̄aki J̄aju Kirisi nd̄igi-n.

⁶ Lo kin ti, a il̄ai t̄oji d̄o Luw̄a ti ki e Baw B̄abe l̄aje J̄aju Kirisi ki me ki kare ki ndu ki kare.

Poy Ta ki Maji mbata l̄a dije p̄ati

* 15:3 Pa je 69.10

⁷ Uwæi naa rə naa ti yo je ne je təkɪ Kirisi uwə-n səsi rəne ti kin be, mba kadi Luwə ingə-n tɔba.

⁸ Təkɪ rəjeti, m-əl səsi, Kirisi təl nje ra kilə lə *Jipi je mba kadi təl-n ta ndu-kun ki Luwə un adi kade je.

⁹ Taa re mba kadi dije ki əi Jipi je al, iləi tɔji dɔ Luwə ti mbata me-maji lie, təkɪ Makitibi lə Luwə əl-n ə:

«M-a m-piti dan gin be je ti ki dangi dangi,
Taa m-a m-osi pa m-ilə-n tɔji dɔi ti tɔ*»

¹⁰ Ningə təl əl bəy ə nə:

«Səi gin be je ki dangi dangi, irai rənəl ki dije lə Babe*»

¹¹ Bəy tɔ:

«Iləi tɔji dɔ Babe ti, səi gin be je pəti,
Osi pa, ipiti-e-n, səi gin dije pəti*!»

¹² Nje kəl ta ki ta Luwə ti Ejay əl tɔ ə nə:

«Dəw ki gin koji ti lə Jəse kare a re,
E ə a j taa kadi a ɔ be dɔ gin be je ti ki dangi dangi,
Ningə e tɔ ə gin bee je kin a indəi mede dɔe ti*»

¹³ Kadi Luwə ki e nje re ki ne kində me dɔ ti, adi rənəl, ki lapiya lie tɔ səsi biyə ti, me kadi-me ti. Ningə kadi tɔgi NDil Luwə adi kində me dɔ ti ləsi aw ki kəte kəte tɔ.

Kilə lə Pol

¹⁴ NGakom je, ki ɔji dɔsi, mi ki dɔm, m-gər maji, kadi mər ta ki maji rosi mesi, ne gər ki dum səsi goto, taa asi gaki kadi adi-naa ta kɔji yo je ki ne je tɔ.

✧ 15:9 Pa je 18.50; 2 Samiyəl 22.50 ✧ 15:10 Dətərənom 32.43

✧ 15:11 Pa je 117.1 ✧ 15:12 Ejay 11.10

15 Be ka, ki madi je, m-ndangi makitibi ki tōge to m-adi səsi kadi m-ole-n mesi. Ningə m-ra be ɔji dɔ maji ki Luwə ra səm.

16 Luwə ra adi m-un rɔm m-ilə kɔ mbata kilə lə Jəju Kirisi ki rɔ dije ti ki əi *Jipi je al. Ində-m ta dangi kadi m-ilə mbɛ Poy Ta ki Maji lie, kadi dije ki əi Jipi je al təli kadi-kare ki nəl Luwə, kadi-kare ki NDil Luwə e dɔ ti.

17 Asi kadi m-ində gum me tɔ Jəju Kirisi ti ɔji-n dɔ kilə lə Luwə.

18 NGa ningə, re m-əl ta ɓa, m-əl ta dɔ ne ti kare ba par, adi e kun ki Kirisi un-m ra-n kilə adi dije ki əi Jipi je al təli rɔde go ndue ti kin. Kirisi ra kilə ki ta ki tam ti nim, ki kilə ram nim,

19 taa ki tɔgi ne kɔji je, ki ne je ki əti ɓəl, ki tɔgi lə NDil Luwə. Be ə, i Jorijaləm ti bitɪ tɛɛ-n ɪliri ti, m-ilə mbɛ Poy Ta ki Maji lə Kirisi ki lo je pəti.

20 Ningə m-ndigi ngay kadi m-ilə mbɛ Poy Ta ki Maji lo ki tɔ Kirisi ɓa ti al ɓəy par, mba kadi m-ində ngirə kilə ləm dɔ kilə ti ki dəw madi ində ngire kəte al.

21 Loki m-ra be kin ɓa, m-ra təki Makitibi lə Luwə əl-n ə nə:

«Dije ki dəw ilə-de mbɛ ta lie al a ooi-e,

ə dije ki ta lie osi mbide ti al, a gəri me ta kin tɔ✧.»

Kɔji ra lə Pol

22 E kin ə e ne ki ɔgi-m ta rəbi ki dəkagilo je pəti kadi m-aw rɔsi ti.

23 Nə ki ɓasine kin, m-aw ki lo madi ki kadi m-ra kilə ti go lo je ti kin al ngata. E be ə, asi ɓal ngay ɓone, m-ndingə kadi m-aw rɔsi ti.

✧ 15:21 Ejay 52.15

24 M-a m-aw dɔkagilo ti ki m-a m-aw-n Isipay ti. Tado, m-ində mem ti kadi kawm ə, m-a m-tee dɔsi ti kadi m-o səsi, ningə kadi irai səm adi m-aw m-tee titi. Nə ke ə, m-a m-o səsi kadi ngure ɔr dɔm ti ndəy bəy taa m-a m-gangi m-aw.

25 Ningə ki basine kin, m-isi m-aw Jorijaləm ti mba ra ki dije lə Luwə ki isi nu.

26 Tado dije lə Luwə ki isi dɔnangi Masəduwan ti ki dɔnangi Akay ti uni ndude kawɪ ne kadi n-rai ki njé ndoo je ki dan dije ti lə Luwə ki isi Jorijaləm ti.

27 Uni ndude rai ne kin, ningə e ne ki sɔbi kadi rai səde be wa. Tado kəte, dije ki əi *Jipi je al ingəi ne maji ki go NDil ti rɔde ti əi ki əi Jipi je, ningə basine sɔbi kadi dije ki əi Jipi je al, rai ki Jipi je ki ne ki e ne maji lə darɔ ki to jide ti tɔ.

28 Be ə, re m-ra kilə kin gine gangi, adi m-ilə kande ne kaw kin ji dije ti lə Luwə ki Jorijaləm ba, m-a m-aw Isipay ti ki rəbi ki dɔsi ti.

29 M-gər kadi kawm ki m-a m-aw ki rɔsi ti, m-a m-aw ki njangi dɔ lə Kirisi ki to mbar mbar.

30 NGakom je, m-ilə dingəm mesi ti ki takul Baβe ləje Jəju Kirisi, ki takul ndigi-naa lə NDil Luwə, kadi indəi rɔsi naa ti səm, irɔi ki kəl ta ki Luwə mbata ti ləm.

31 Əli ta ki Luwə mba kadi taa-m ji njé me nga je ti ki Jude, taa kadi tə kadi-kare ki m-a m-aw-n Jorijaləm kin ka, dije lə Luwə taai ki rɔnəl tɔ.

32 Lo kin ti, m-a m-aw m-tee rɔsi ti ki rɔnəl, ningə re Luwə ndigi ba, m-a m-uwə-n kə rɔm rɔsi ti ndəy tɔ.

33 Kadi Luwə ki nje kadi Lapiya e naa ti səsi pəti.
*Amen!

16

Kuwə ji-naa

¹ M-ilə konanje Pəbe ki e diyakır dan njé kaw-naa je ti ki me be ti ki Sakıre kın jisi ti✧.

² M-dəji səsi kadi uwəi-e ki rosi ti me tə Babe ti, uwəi-e rosi ti kuwə ki asi ta tə dəw lə Luwə. Adi rosi, irai sie me ne je ti pəti ki aw ki ndooe, tadə e dəne ki ra ki dije ngay, taa mi wa ki dəm ka ra səm tə.

³ Uwəi ji Pırisika əi ki Akilası adi-mi, əi madi-kiləm je me kilə ti lə Jəju Kirisi✧.

⁴ Əi je ə uni rəde, iləi kə, ajii-mi. Nıngə e mi ki karm ə m-ra-de oyo al, nə e njé kaw-naa je pəti, ki əi *Jipi je al ə rai-de oyo.

⁵ Uwəi ji njé kaw-naa je ki isi me kəy ti ləde adi-mi tə. Uwəi ji nje ndigi ləm Epaynəti adi-mi, e ə e dəw ki dəsəy ki adi mene Kirisi dənangı Aji ti.

⁶ Uwəi ji Mari ki e dəw ki ra kilə ngay mbata ti ləsi kın adi-mi.

⁷ Uwəi ji nojim je Andironikusı əi ki Juniyası ki əi madi dangay je ləm kın adi-mi. Əi njé kaw kilə je ki dije gəri gode maji ngay dan madide je ti, taa adi mede Kirisi nəm ti wa bəy.

⁸ Uwəi ji nje ndigi ləm me tə Babe ti Ampilyatusı adi-mi.

⁹ Uwəi ji madi-kiləje me kilə ti lə Kirisi, Urbə əi ki nje ndigi ləm ki ngay Isitasi adi-mi.

¹⁰ Uwəi ji Apələsi ki e dəw ki təji kadi ki adi mene Kirisi ki taga kın adi-mi. Uwəi ji dije ki me kəy ti lə Arisitobul adi-mi tə.

¹¹ Uwəi ji nojim Erodıyo adi-mi, taa uwəi ji dije ki me kəy ti lə Narsisi ki adi mede Babe adi-mi tə.

12 Uwəi ji Tɪrpən əi ki Tɪrpoji ki əi dənə je ki rai kilə lə Luwə ngay kɪn adi-mi, taa uwəi ji konanm Pərsidi ki e dənə ki ra kilə lə Luwə ngay tɔ kɪn adi-mi.

13 Uwəi ji Rupusi* ki e dəw ki Luwə kɔtə kɪn adi-mi, taa uwəi ji kɔe ki e kom tɔ kɪn adi-mi.

14 Uwəi ji Asekirti nɪm, Pɪləgɔ nɪm, Ərməsi nɪm, Patirobasi nɪm, Ərmasi nɪm, ki ndəgi ngakɔje je ki əi sədə kɪn adi-mi.

15 Uwəi ji Pilologi əi ki Juli adi-mi, uwəi ji Nərə əi ki konanne adi-mi, taa uwəi ji Olimpasi ki dije lə Luwə pəti ki əi sie adi-mi tɔ.

16 Uwəi ji-naa kare kare ki kuwə-naa rɔ naa ti ki toji kadi səi ngakonaa je ki me Kirisi ti. *NJé kaw-naa je lə Kirisi pəti uwəi jisi.

Ta ki dəbəy ti

17 NGakom je, m-ilə dɪngəm mesi ti kadi indəi kəm-kədi dərɔsi ɔji-n dɔ dije ki njé re ki gangi-naa dansi ti, ki nje buki dije wale kadi taji rɔ nɛ ndo ki səi ingəi. Maji kadi ɔri rɔsi rɔde ti kɔ.

18 Tado ko dije ki be kɪn, isi rai kilə lə Bəbe ləje Kirisi al, nə isi rai kilə mba kandade yo. Ki kuji ta je ki tade ti, ki to-naa pe pe, ə isi ədi dije ki kəmde tijə dɔ nɛ ki majal ti al.

19 Ki ɔji dəsi, dije pəti gəri təl rɔ go ta ti ləsi. Lo kɪn ti, m-ra rɔnəl ɔji-n dəsi. NGA nɪngə m-ndigi kadi kəmsi tijə dɔ nɛ ki maji ti, ə kadi kəmsi ay njay kadi ɔri rɔsi kɔ me nɛ ki majal ti.

20 Nɪngə Luwə ki nje re ki lapɪya a rigiji dɔ *Sata gɪn njasi ti basine. Maji kadi me-maji lə Bəbe ləje Jəju Kirisi e naa ti səsi.

* 16:13 Mk 15.21

21 Madi kiləm Timote[☆] uwə jisi, taa nojim je Lusiyusi nim, Jaso əi ki Sosipatər nim uwəi jisi.

22 Ningə mi Tərtiyusi ki nje ndangi makitibi lə Pol kin, m-uwə jisi me kində rə naa ti lə Bəbe.

23 Gayusi[☆] ki m-isi be lie uwə jisi. Erasi[☆] ki e nje ngəm la ki me be bo ti ki ne uwə jisi, taa ngokoje Kartusi ka uwə jisi tə. [

24 Kadi me-maji lə Bəbe ləje Jəju Kirisi e naa ti səsi pəti.]

Kilə təji ki də Bəbe ti

25 Təji ki də Luwə ti ki asi kadi adi səsi təgi ki go rəbi lə Poy Ta ki Maji lə Jəju Kirisi ki m-ilə səsi mbəe. Ki rəbi lə Poy Ta ki Maji kin, Luwə tēē ki də nē ki to lo bəyo ti lo kilə ngire ti nu,

26 nə basine gine tēē taga wangi kin. Gine tēē ki taga wangi ki rə dije ti ki əi *Jipi je al, ki takul makitibi ki njé kəl ta ki ta Luwə ti ndangi. NDangi ki go ndu ti lə Luwə ki nje kisi biti ki nq ti kadi dije ki əi Jipi je al adii mede Luwə, ə kadi təli rəde go ndue ti.

27 Təji ki də Luwə ti ki e ki karne ba ə e nje gosi, ki dəkagilo ki dəkagilo me tə Jəju Kirisi ti. *Amen!

KĒLƏ-MĪNDĪ KĪ SĪĠ

New Testament in Bedjond (CD:bjv:Bedjond)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bedjond

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bedjond

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2021-11-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
a4f34a03-c89e-55e0-bc3f-22f7829df823